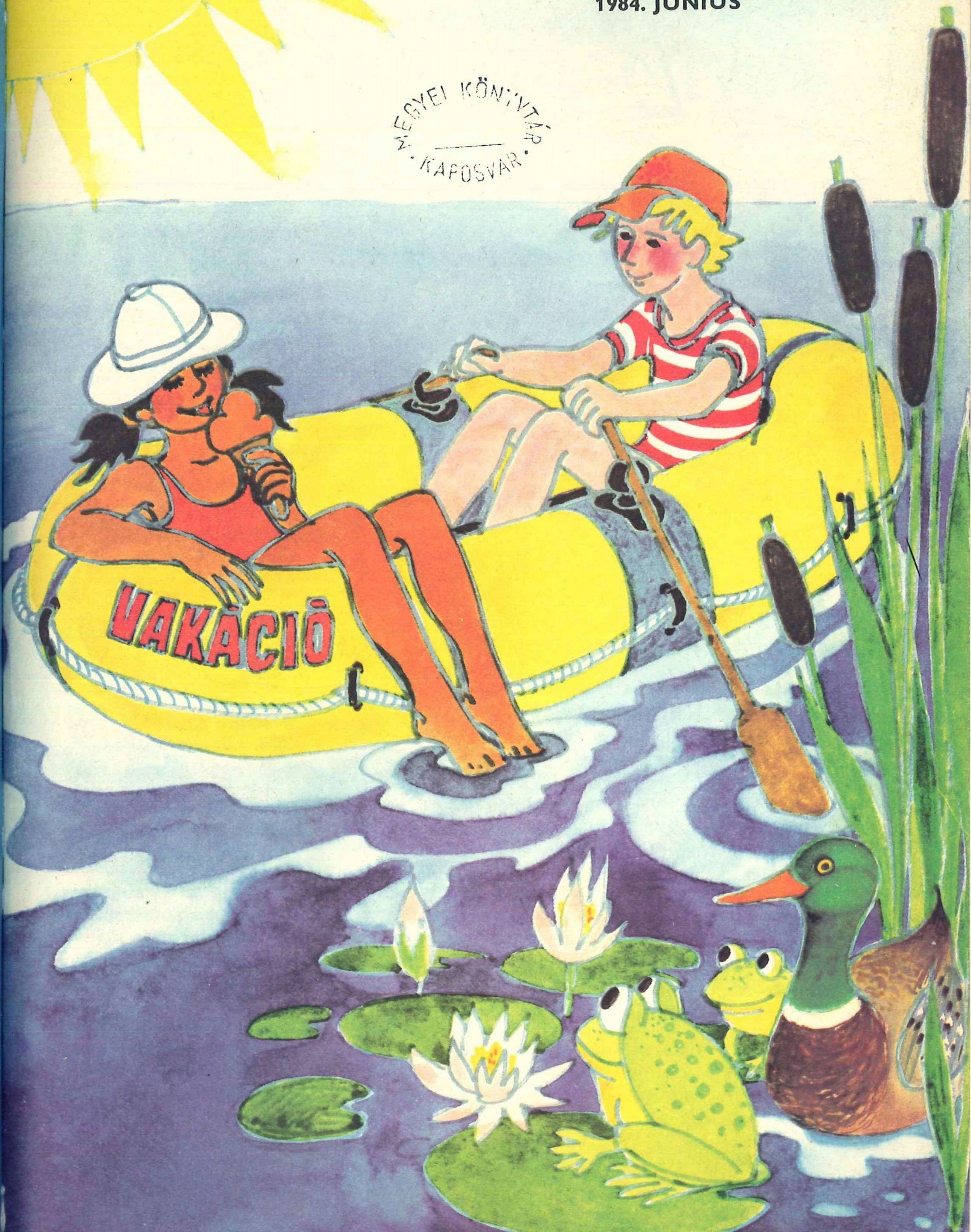
kisdobos

1984. JÚNIUS

Eltesszük a nyarat télre

Szeretem a cseresznyét. És szeretem az epret. Kedvencem a nyári lecsó zamatos-erős paprikával. A szörpöket szódavízzel vagy anélkül is szívesen iszom. Vagyis szeretem a nyarat, terméseit, gyümölcseit frissen és tartósítva egyaránt. Éppen ezért 1984 nyarán Veletek együtt közös befőzést rendezünk, kedves Kisdobos Olvasóink! Eltesszük a nyarat télre! Nem mélyhűtőbe és nem is patentzáras üvegekbe, hanem leírva szép új füzetekbe, csinos rajzokkal, fényképekkel ékesítve. Vagyis úgy őrizzük meg napfényes szépségét, hogy naplót vezetünk róla. Minden napról készülhet feljegyzés, de lehetséges az is, hogy a hét meghatározott napján nyitjuk ki naplónkat s írunk bele. Hogy mások is megismerjék a „befőtt" ízét, vagyis a nyáron Veled, Veletek történteket, naplóitokat küldjétek el szerkesztőségünk címére szeptember 20-ig. A legsikerültebbeket jutalmazzuk és részleteket közlünk belőlük.

Görög Júlia rajza

Polgár István

Igéret

Szomorú a tollam,
ímmel-ámmal ír.
Olykor könnye csorran:
pacnis a papír.

Faggatom, mi lelte.
Kaparász, susog:
— Ne kérdezd, hiszen te
magad is tudod.

Sejtelmem sincs róla,
vallom meg neki,
s unszolom a szóra,
mi baj, bökje ki.

— Akad, akinek rossz,
másnak ami jó.
Neked örömet hoz
a vakáció.

— Neked bánatot tán?
— Nekem bánatot.
Rakódik a por rám,
kiszáradhatok.

— Hidd el — magyarázza -
nincs unalmasabb,
mint fiókba zárva
élni, mint a rab.

Vigasztalni kezdem,
ne sírjon tovább:
ott lesz közelemben
egész nyáron át.

Mint urát az apród
hajdan, úgy követ,
vele írok naplót,
gyakran levelet.

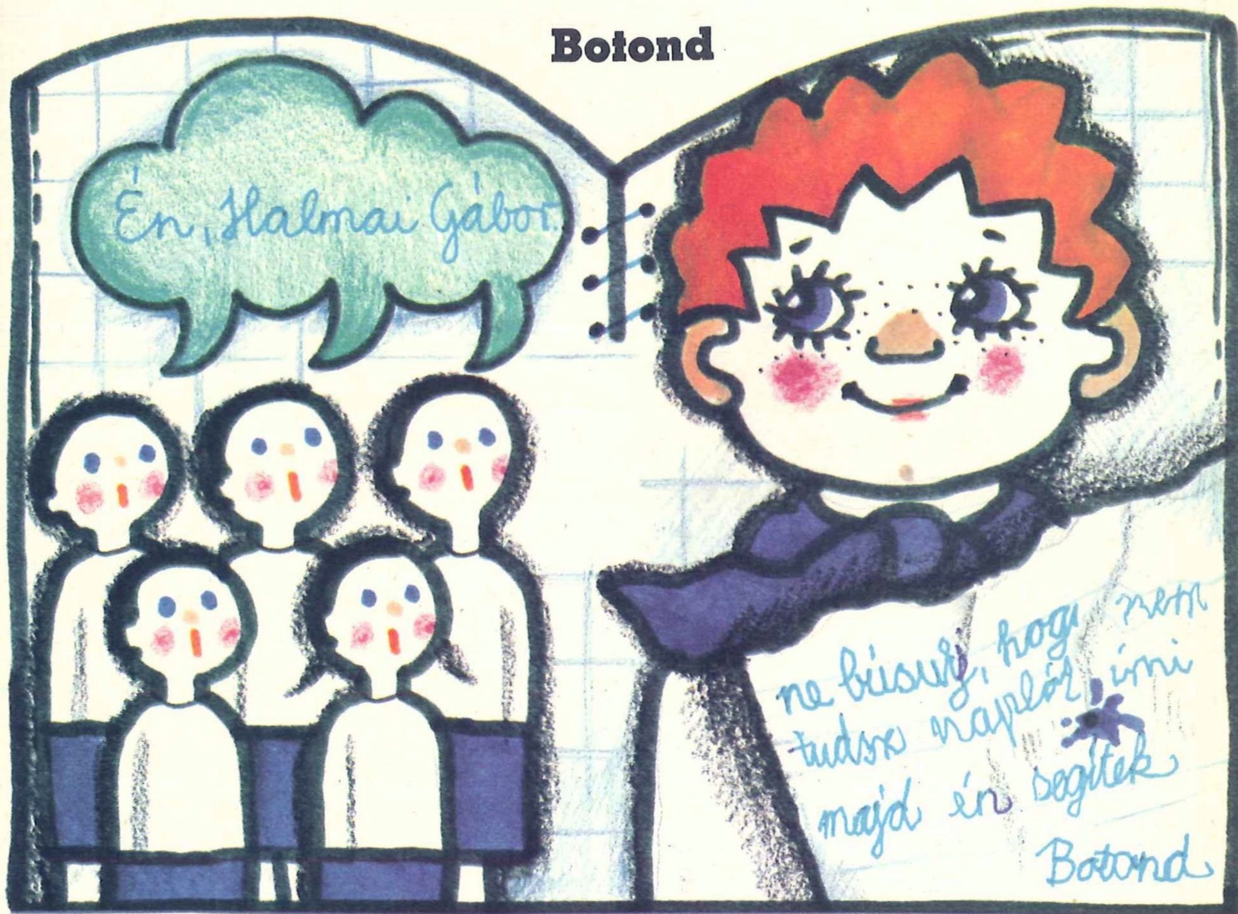
— Veled rajzolok sok
tájról vázlatot,
völgyek, hegyek, dombok,
mind-mind láthatod...

Könny apad, a bánat
máris eloson,
s tollam szinte vágtat
a papíroson.

Nagy Katalin

HÓ★NAP★LÓ

Botond

Koltai Éva rajza

Az úttörő- és kisdobosavatás mindenhol júniusban van. De azt hiszem, az ritkaság, hogy valaki mindkettőben érdekelt. Ilyesmi csak a Gepárd őrssel történik.

Mi ugyanis elvállaltuk, foglalkozunk az elsősökkel, hogy jól sikerüljön a kisdobosavatás. Megdicsérték őrsünket a vállalkozásért, pedig csak Bacsó Sanyi ötlete volt az egész. Ugyanis az ő húga jár ide elsőbe. Otthon is taníthatná a kisdobosavatásra. De csak az iskolában fogad szót neki. Hát így került az egész Gepárd őrs az elsősök közé. De mindenkinek nagyon tetszett végül ez a dolog. Varjú azt ajánlotta, hogy ha legközelebb kistestvére születik valamelyik Gepárdnak, akkor legyünk majd névadó szülők.

Az elsősökkel naponta gyakoroltuk az avatás minden részletét. A bevonulás-kivonulás jobban ment már nekik, mint nekünk. A kisdobosok hat pontját úgy megtanultattuk velük, hogy már visszafelé is elmondták. A kisdobos-ígéret szövegét hibátlanul tudták. Csak nem egészen egyszerre mondták. És kicsit éneklős hangon. Akkor Hejjes behozta a magnóját és felvette a produkciót. Aztán visszajátszottuk nekik, hogy hallhassák, hol hibáztak. És elő ne forduljon ilyen hiba az ünnepélyes kisdobosavatáson!

Nem is fordult elő ilyen.

Rengeteg szülő jött el az avatásra. A mi osztályunkból mindenkihez jött legalább egyvalaki. Az elsősöknél három rokon is jutott egy-egy főre. És megjöttek a kiskatonák is, ők minden évben jönnek avatni. Ott álltak az iskolaudvaron, gyönyörű szép vigyázzban. Amikor behozták az úttörő-csapatzászlót, egy katona kürttel kö-

szöntötte... Nagy csend volt különben. Ott állt az egész iskola: létszáma 924. De meg se pisszent senki, még azok se, akiknek kettesük volt magatartásból.

A dobogón az igazgató néni mellett a parancsnok állt, az alezredes. Nagyon büszkék voltunk rá, hogy ő avat fel bennünket úttörőnek. Csak előbb a kisdobosok következtek, vagyis a mi tanítványaink. Úgy izgultunk, mint a vetélkedőn, futballmeccsen és dolgozatírásnál együttvéve...

Az alezredes felszólította az elsősöket, hogy mondják utána a kisdobos-ígéret szövegét.

— Én — kezdte az ismert szöveget.

Ezt most mindenki megismétli, aztán hozzáteszi a saját nevét. Gyakoroltuk százszor is! Ebből baj nem lehet.

— Én — mondták utána az elsősök. Szépen, hangosan mondták és egyszerre. De csak ennyit.

— A neveteket is mondjátok — figyelmeztette őket az alezredes kedvesen. — Tehát így: — Én, Halmai Gábor...

— Én, Halmai Gábor... — mondták szófogadóan. Az egész első osztály ezt mondta! Hangosan és egyszerre. A tanítványaink! Elfelejtették a saját nevüket? Vagy az áhítattól azt se tudták, mit mondanak?... Mert Halmai Gábor az alezredes neve volt.

Az úttörőavatás persze hibátlanul sikerült. Mindegyikünknek egy kiskatona kötötte fel a piros nyakkendőt. Kezet ráztunk. És szólt a katonazenekar. Mégse minket ünnepeltek... Mikor vége volt az ünnepségnek, még a mi saját szüleink is az elsősökkel foglalkoztak. Kérdezgették: no, mi újság, Halmai gyerekek?!

Csak mi bánkódtunk a baki miatt, ők egyáltalán! A nyakunkba csimpaszkodtak. Egy Gepárdra három elsős jutott — vadonatúj kisdobosok. Megállapították, hogy nagyon jól sikerült az ő szereplésük. Csak mi, Gepárdok követtünk el egy kis hibát: miért nem hívtuk el a kisdobosavatásra a televíziót...? Ezt Hejjes Tamás elsőse mondta. Úgy látszik, emlékezett a magnójára.

Mert azért mindenkinek volt egy titkos-kedvenc elsőse. Az egyém egy nagyfülő kisfiú, Botondnak hívják. Ő is csimpaszkodott. És súgott is. Azt, hogy én vagyok a példaképe. Ő is ősi krónikás lesz, úgy döntött.

— Azt nem te döntöd el. Csak ha megválasztanak a társaid, akkor lehetsz — tanítottam; nehogy ők is sorsolják a tisztségviselőket, mint egyesek.

— Biztosan megválasztanak — nyugtatott. — Én vagyok a legerősebb az osztályban.

— És nem is tud mindenki ősi naplót írni — folytattam volna a nevelést.

— Hát hiszen te is...

— Én se tudtam jól...

Szerencsére elragadta őt egy rokon. Fényképezték, filmezték. Színes filmmel, színtelennel. Villanófénnyel, mennydörgéssel... Botond azt mondta, csak akkor áll szép nyugodtan, ha én is. Álltunk ott egymás mellett, órák hosszat, szótlanul. Csak a felnőttek beszéltek. Minket dirigáltak főleg. Botond később a kezembe nyomott egy papírgombócot. Zsebre tettem.

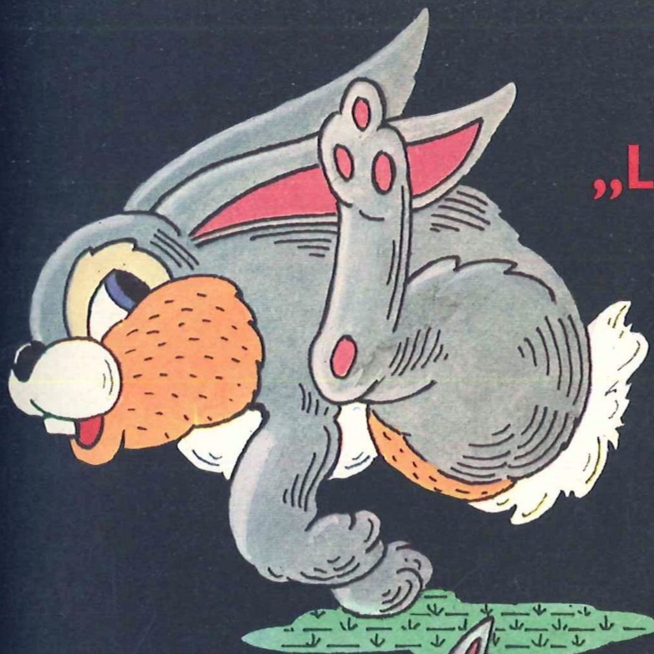
Csak otthon olvastam el. Úgy ragasztom be a naplóba, ahogy volt. Szamárfüllel, pacásan, gyűrötten. A fontosabb dokumentumokon nem szokás változtatni.

JÚNIUS

„Ne búsulj, hogy nem tudsz naplót írni. Majd én segítek. És akkor majd ügyesedsz. Botond"

Gyurkovics Tibor: NÉVIKE

Június 2. Kármen — válaszoljon, akár szeret, akár nem
Június 6. Norbert — ne nyomd a sódert!
Június 9. Felicián — ott fogták a milícián
Június 11. Barna — rossz pásztornak elszéled a barma
Június 13. Grácia — megjött a bácsija
Június 15. Jolán — kezében a volán
Június 19. Zóra — messze a záróra
Június 21. Alajos — kicsi ésszel nagyokos
Június 24. Iván — kettőnknek keskeny a dívány
Június 26. János — nincs kalács a mazsolához
Június 28. Levente — találkozunk telente

Fecske Csaba

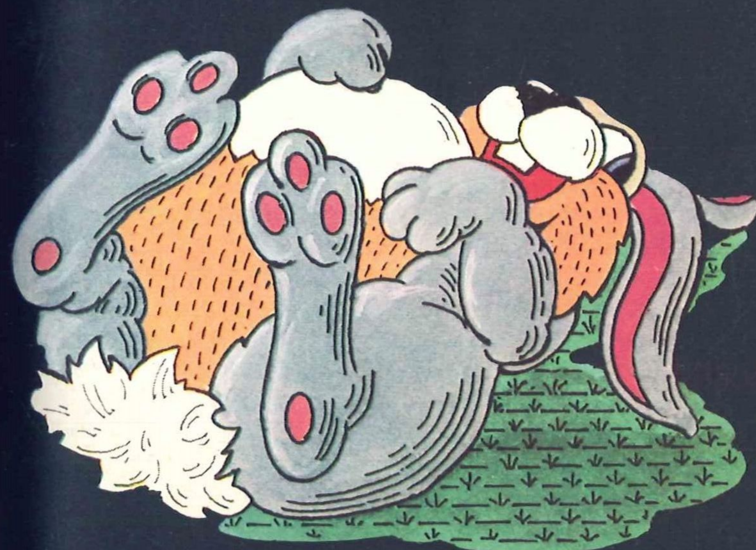
„Lábanyakába" a hős nyúl

„Lábanyakába" hős vitéz,
s fejében éppen annyi ész,
amennyire szüksége van
egy nem ostobácska nyúlnak
Míg káposztát fal boldogan,
piros szemei kigyúlnak,
szép bajuszkája megremeg:
„Káposztálkodni mily remek!"
Mikor már majdnem jóllakott,
s a bendője telne, ó jaj!
— felhőként úszik egy sóhaj —
a fej káposzta elfogyott!

„Lábanyakába" úgy rohan,
akár a nyúl, s két füle van,
nem több, de nem is kevesebb,
és tudja, hogy az elefánt
fülétől az ő füle szebb!
(Mondták is: olyan „elegáns!")
Sőt! Valamennyi fül közül
a legeslegszebb ez a fül,
mert bár hegyes, vagy lekonyúl,
ha fülről van szó: győz a nyúl!
(Farkáról most szót sem ejtünk,
merthogy: hátuljáról eltűnt)

„Lábanyakába" fut sokat,
átugrik árkot, bokrokat
Naponta edz, jó sportoló,
és mindig „kéznél" van a láb
A nyúl-láb futásra való,
és neki van, négy legalább
Vélük rókát is megelőz,
mert akkor hős a nyúl, ha győz,
mármint futásban: ám esőt
legyőzni nem lehet, az őt
előzi meg
„Jaj, annyi szent,
rajtam a bundám összement!"

„Lábanyakába" társalog,
beszél más nyulakkal, — de hogy?!
Nyúlul bizony, vagyis titkosan,
nem értem, s én szégyellem magam
— Musz-musz! — Ez annyit tesz: igen?
vagy talán azt jelenti: nem?
Nyúl szótárt nem árulnak ám!
Árulnak? Áruld el komám!
Mert vágytam, hogy tudjak nyúlul,
mint a fogfájás kiújul
„Lábanyakába" nem beszél
emberül, hát fogok nyúlul én!

Felvidéki András rajza

Kántor Zsuzsa: Hetykebajszú honvágymacska

Peti annyira örült!

Vendégségbe mentek egy nyaralóba.

A nyaraló a Duna-kanyarban, egy domb tetején volt. Mikor leszálltak a vonatról, sokáig gyalogoltak fölfelé. Apu nyakába vette Petit, és csak az ösvény végén tette le. Ott volt egy nagy, vastag szárú, sárga virág. A virág kelyhéből kackiásan álltak ki a fekete bibék, mint holmi sörteszálak, és Petinek eszébe jutott Hetykebajszú, akit nagyon szeretett. Egyszeriben elszállt a jó kedve.

— Na, szépen otthon hagytál — mondta neki a játékmacska.

Peti Gabus után szaladt, belekapaszkodott a trikójába:

— A Hetykebajszú — nézett fel rá ijedten.

— Mi van vele?

— Otthon maradt.

— Hát aztán! Nem baj — mondta Gabus.

Már majdnem megnyugodott. Ha Gabus mondja, hogy nem baj, akkor jó. Gábor már nagy, nemsokára ötéves és mindent tud. Együtt járnak le a térre, és ha valaki bántani akarja őt, Gabus nem engedi. Ha ő azt mondja, nem baj, akkor nem baj.

De Hetykebajszú nem tágított. Felhúzta az orrát és hetyke bajsza a magasba meredt:

— Igenis, hogy baj — mondta. — Eddig mindenhova magaddal vittél. Vagy nem vittél magaddal? És miért vittél? Mert éppen jól elfér a derekam a tenyeredben. Most meg üres a tenyered. Vagy nem üres?

Peti próbálta engesztelni: ne haragudj, de Hetykebajszú elhúzta a száját.

— Én ugyan nem — mondta sértődötten —, tessék, csak mulass jól! Hol az a nyaraló?

Már akkor ott volt az orruk előtt, és a nyaralóban körülcsodálták Petit. Felkapták a magasba.

— Az a gyönyörű, nagy, kék szeme! És milyen vaskos! Még kétéves sincs? Nahát?

— Fúj — húzta el a száját Hetykebajszú —, milyen csúnyán nyávognak! Ordíts, hogy tegyenek le. Csupa idegen.

— Az biztos, hogy csupa idegen, gondolta Peti, és kapálózott, hogy tegyék le.

— Miért vagy ilyen vad? — kérdezte anyu —, mi bajod? Az előbb még semmi bajod se volt.

Volt ott egy idegen gyerek is. Ottó. Így hívták. Éppen akkora, mint Gabus. Hívta fogócskázni:

— Jössz fogócskázni?

— Jó — mondta a bátyja, és odafordult felé:

— Gyere te is, Peti!

Mindig így szokta. Sosem felejti el. Együtt játszanak.

Peti már loholt volna, de Hetykebajszú előtte termett, és elhúzta a száját:

— Kinek kell ez az Ottó? Undok, idegen gyerek. Mondd, hogy nem.

Erre megtorpant, kidüllesztette a hasát, rátette a kezét:

— NEM! — mondta.

Várta, hogy kérleljék, de hiába. Elszaladtak. Eltűntek. Állt egymaga a ház sarkában. A felnőttek odabent beszélgettek. Már mindenki fürdőruhában. Kisnadrágra vetkőztették őt is. Majd mennek fürödni. De mikor?

Soha? Nagyon melege volt. Fehér izzással sütött a nap. Hunyorgatott a szűrt fényben. Hetykebajszú visszahunyorgott rá, és elhúzta a száját:

— Mikor? Soha! Ez az a híres nyaraló? Ez az a ház? Ez — ronda. A mienk szebb. Ott minden a helyén van. Vagy talán nincs minden a helyén? A szoba sarkában a lomosláda. Rajta a hosszú terítő. Le, egészen a földig ér. El is lehet bújni alatta. Csak bemászol alá és viszel engem is. És nincs ilyen meleg. Ott jó. Ott szép. Az igen!

— Peti, hol vagy, Peti?

Ez Gabus hangja.

Megfordult, és a ház mögött meglátta a homokozót. Szikrázott rajta a nap. Ott játszottak. Gabus meg idegen Ottó. Billenős fenekű teherautóra lapátolták a homokot. Jól megrakták. De még nem eléggé, úgy látszik. Mert azt mondta Ottó:

— Lapátold te is!

Nem lapátolta. Sőt lepörgette a kocsi tetejéről. Előbb csak fél kezével, keveset szórt le róla.

— Most miért csinálod ezt? — Ottó dühös volt.

Hetykebajszú ott ült a billenő fenekű teherautó oldalán és elégedetten vigyorgott:

— Mondd, hogy — csak!

— CSAK! — mondta Peti és mind a két kezével a homoknak esett.

— Hülye! — kiáltotta Ottó, mire ő a maradékot a tenyeréből egyenesen a képébe vágta.

— Jaj, a szemembe ment! — Idegen Ottó szaladt a vízcsaphoz mosakodni.

— Ezt nem kellett volna — mondta Gabus és ő is felszaladt utána.

Ezt nem kellett volna, gondolta kicsit megszeppenve Peti, most majd jó leszek, gondolta, amilyen jó csak bírok. És Hetykebajszú eltűnt egy időre. De aztán újra felbukkant és grimaszolt: jó leszel? Minek? Ez a nyaraló ronda. Itt úgyse sikerül.

És nem is. Mert ebédnél felborult egy pohár, kiömlött belőle a víz, egy tányér pedig fogta magát, és leugrott az asztalról. Peti csak bámult. Azt mondták — ő csinálta. Pedig nem is én, gondolta, csak úgy magától ez is, az is. Aztán azt mondták, álmos, azért nyűgös, pedig nem is volt álmos, egyáltalán nem és Hetykebajszú elhúzta a száját: na, ebből elég, menjünk innen! — Jó, menjünk. És mikor nem néztek oda, a hátsó ajtón kislattyogott a házból, el az üres homokozó mellett, ahol oldalára dűlve hevert a billenő fenekű teherautó, és eljutott az ösvényig, ahonnan a domboldalra meg a folyóra látni, amin túl ott a szoba, a sarkában a lomosláda, a földig érő terítővel a közepén az asztal. Tisztán látta.

Ott állt a sárga virágnál, tenyerével átfogta vastag szárát, mint Hetykebajszú derekát szokta, és Hetykebajszú rászólt:

— Most kiabálj!

Teli torokból bömbölt. Mindig csak két szót. Újra meg újra ugyanazt. Mint egy tábornok. A vezényszókat. Amiket teljesíteni kell. Amiknek teljesülniük kell:

— VISSZA! HAZA!

Mire Gabusék rátaláltak, már rekedtre ordította magát. Nagy sóvárgásától csaknem megemelkedett a domb.

Mint a rakéta, mi zúgva
átszeli kék magasát a
fellegoromnak, a labda
surrog az űrbe kirúgva
marhalegelte mezőről,
hol csiga csúszna, vakondok
túrja a földet, s undok
dölyffel a laszti előtör
éteri tájba, kevélyen
járna, akárha Nap égen
keble dagad vala gőgtől,
messzi a portól, olyan vak,
képzeli: pöttyei holdak,
útja a mennyei főkör,
tűnik az éj, ha felébred,
és botoran hiszi végül,
égi hatalma nem évül,
ő melegíti a rétet,
véli, hogy érte az ének,
lóhere négy levelének
hogyha örülsz, biza úgy tesz:
néki köszönjed ez évben,
sí meg a szán ha nem tétlen,
és a karácsony ezüst lesz.
Szállna a labda, de fárad,
egyre növőben a búja,
röpte fogy el, nem a súlya,
bezzeg a gőgből alább ad,
lenne akármi madár, csak
fönt legyen ő örökös tag,
ám zuhanás a keresztje,
földre vezet le az útja,
parlagi tüske kiszúrja,
gőgje sziszegve ereszt le.

Józsa Teréz

A koronázatlan

Jozsó, a kerekfejű, szeplős fiúcska otthon marad, mert fáj a torka. Tesz-vesz, kirámolja a játékait, de valójában unatkozik. Kezébe akad kedvenc üveggolyója, ez kissé megvigasztalja. Nézegeti, pizsamája zsebébe csúsztatja és indul vissza az ágyába. Lehajol, megigazítja a papucsát, a golyó kiesik és gurul, gurul, egyenest az előszobába. Jozsó utána. Nem találja. A homályos, keskeny, csupaajtó helyiségben lehasal, a szekrény alá kukucskál. Aha, ott valami csillog! Felveszi: egy kulcs. A sokajtós szekrény egyik zárjába éppen beleillik.

Jozsó kinyitja az ajtót, belép. Poros, soha sem taposott lépcsők vezetnek felfelé. Vajon hová? A fiú elindul. Megy, megy és kanyarog, egyre csak fölfelé, mígnem egy csodálatos palota dísztermében találja magát.

— Légy üdvözölve Jozsó herceg. (Jozsó kissé följebb húzza a pizsamanadrágját. Már megtágult benne a gumi.) Tudtam, hogy eljössz. Ma ünnepeljük a leányunk hetedik születésnapját. Ma kell tehát legyőznöd a kígyókirályt. Mert, ha nem, magával viszi a mi édes gyermekünket, minket meg egyetlen csapással kővé dermeszt, és úgy maradunk az idők végezetéig — mondja egy vállas, barátságos fiatalember, kissé billegő koronával a fején.

— Az idők végezete soká lesz. Annyi időt magam sem bírnék ki egy helyben. De mondd, uram, királyom, hová kerültem?

— Ez, kedves Jozsó herceg, a Barátság királyság. Mi itt valamennyien barátok vagyunk. A kukta a főszakáccsal, a bűnös a törvényhozóval, a virág a metszőollóval, de még az iskolások is egymással.

Jozsó hiszi is, nem is, amit hall, megint kérdez:

— Bizonyos vagy benne, uram, hogy eljön a kígyókirály? Mert, ha így van, üsse kő, megmentem a leányodat.

— Jaj, kedves, jó fiam, a követ és az ütést az én királyságomban ne emlegesd, mert máris zsibbadást érzek a tagjaimban. A királyi jós is éppen azt érzett, amikor a kígyókirály érkezését megjövendölte. Aztán belehalt szegény.

— Én meg a tétlenségbe halok majd bele, ha soká késlekedik. Sétálok egyet, ha megengeded.

Jozsó kimegy. Amerre néz, mindenütt kókadt virágok, bokrok, fák. Sehol egy teremtett lélek.

— No, majd én segítek rajtatok — biztatja a növényeket Jozsó —, csak találjam meg a kutat.

Egy kanna is jó lenne, de még jobb egy hosszú öntözőcső.

Egy bokor tövében megbotlik. Lenéz.

— Hurrá, itt a slag. Szörnyen összetekerték. És milyen cifra! Akár egy kígyó. Királyi öntözőcső!

Húzza, húzza a fiú az öntözőcsövet (a fejénél fogva). A kígyókirály nem tud szóhoz jutni. A gyerek nyög, cipekedik. A kerti csapot keresi. Egy medencét talál. Száraz. Benne levél: „Nem gyönyörködött bennem senki, elmentem. Szökőkút."

— Ez megszökött. Pedig szívesen megmártóztam volna benne. És igenis gyönyörködtem volna. Még jó, hogy téged nem vitt magával! — mondja, amikor megpillantja a csapot.

Keresztes Dóra rajza

Jozsó a csapra illeszti a kígyó fejét, egy kiszáradt virág szárával odaerősíti, megnyitja a csapot, majd a cső másik végéhez szalad. Felemeli. Nem folyik belőle víz. Hanem a kígyó dagad, dagad. A száraz virágszár elszakad, a kígyó felemeli a fejét, megrázza, aztán megszólal:

— Köszönöm, megmentőm.

— Nofene. Ezt jól megcsináltam. Hát te vagy az, kígyókirály?

— Te ismersz engem? Érthetetlen. Inkognitóban vagyok.

— Azért nem vetted fel a koronádat?

— Azért hát. Vagyis nem egészen ... Hálából, amiért megmentettél, neked megmondom az igazat. Én nem viselhetek koronát. Apám kitagadott, mert rosszul látok. A dadám és a mama sajnált, de apámnak nem mertek ellenszegülni. Ripsz-ropsz, kitették a szűrömet. A dadám búcsúzóul gyorsan a fülembe sziszegte:

— Menj egyenest a Barátság királyságba. Hét nap múlva éppen hétéves lesz a szép királykisasszony. Vedd feleségül, hozd magaddal. Attól majd meglágyul apád szíve és odaadja a koronádat. Én meg jöttem. Csak nem egyenest, mert rosszul látok és folyton eltévedtem. Hét napig vándoroltam étlen-szomjan, míg ideértem. A kutat nem találtam, úgy éreztem, meghalok. A többit te tudod jobban...

— Tudom, tudom, ne is beszéljünk róla. Inkább arról, hallottad-e már hírét a szemüvegnek.

— Üvegszemnek? Hogyne hallottam volna. Nem vagyok én tudatlan, csak rosszul látok. Apám apjának van üvegszeme. Méghozzá kettő. Zöld és csillogó. Vagy talán piros. Tudod, én rosszul látok. De az biztos, hogy a nagyapának két nagy csillogó üvegszeme van. Mivelhogy a nagyapa szobor a palotánk udvarán.

— Ej, kígyókirályfi! Én a szemüvegről kérdeztelek. Az nem olyan mint a szem. Az csak olyan üveg, amin át lehet nézni, ha a saját szemed elé teszed. És azon át olyasmit is meglát az ember, amit anélkül nem mindenki.

— Az valami varázsüveg lehet... Hej, ha nekem is lehetne! De hogyan találhatnék rá, amikor rossz...

— Ne folytasd! A szemüveget meg lehet venni. A hely neve, ki tudja, miért, OFOTÉRT.

— Ilyen szörnyű névről még az apám üvegszemű apja sem hallott. Rettenetes hely lehet.

— A rettentő az, hogy a kert még mindig zomjas, a születésnapi ünnepség közeleg, és most, hogy még te is így megnőttél, fogalmam sincs, hogyan győzzelek le.

— Le akarsz győzni? Miért?

— Mert a királykisasszony nem akar hozzád menni feleségül.

— Ez baj. Én nem mondok le a koronámról. Megyek is háztűznézőbe.

A kígyó sietve becsusszan a palotába, a kisfiú töprengve utána ballag. A király feláll, illendően fogadja a vendéget, és feláll mellette egy maszatos, bozontos, loncsos szoknyás leányzó is, olyan hétéves forma.

Jozsó nagyokat pislog, hátha ő is rosszul lát. Ezért harcoljon? Ezért a csúfságért? Pedig most már nem tehet mást. Megígérte.

Kicsiny papírgolyó gurul a lába elé: „Ne félj, Jozsó herceg, ez nem a lányom. A barátnéja öltözött maskarába, hátha elmegy a kígyó kedve a leánykéréstől."

No hiszen! Azt ugyan várhatják!

A kisfiú hirtelen gondol egyet, belemártja a mutatóujját a legközelebbi csokitortába és a kisimított papír hátára rója: Rögtön jövök.

A papírgolyó visszagurul a királyhoz, Jozsó eltűnik. A kígyó meg csak bámul szerelmesen a maskara-leányra és eszik, eszik. Eltünteti a sült csirkéket, a libákat, a pulykákat, a bárányokat, malacokat, borjúkat, ökröket, azokra meg a hetvenhét-féle tortát, süteményt, bort.

Jozsó előkerül, álmélkodik a kopár asztalokon.

— Hé, te koronázatlan! Hajolj csak le! Nászajándékot hoztam. A Barátság királyságban mi se legyünk ellenségek.

A kígyó lehajtja a fejét. A fiú ráadja apja tartalékszemüvegét, amely jó ideje haszontalanul hevert az íróasztalfiókban. A kígyó pislog. Rázza a fejét. Szakasztott úgy, mint amikor Jozsó megitatta.

— Nahát! Ez árulás! Vagy a dada is rosszul lát. Még hogy ez a megtépázott veréb gyönyörű. És én majdnem feleségül vettem.

A kígyó hitetlenkedve méregeti az ál-királyleányt, aztán táncra perdül.

— Látok, látok, haza megyek, király leszek, feleséget később veszek, de csak kígyólányt keresek! — ismételgeti, majd fejét kurtán megbiccenti és kifordul az ajtón.

— Nem jön vissza többé — bújik elő a királykisasszony a trónszék mögül.

— Legalább játszhatunk egy kicsit. Gyerünk a kertbe! Leszek én a hunyó. Jó?

— Jó — fogadja el a kis királyleány Jozsó nagylelkű ajánlatát —, csak később keressük meg a szökőkutat. Hiányozna...

Egyéb sem kell a szökőkútnak! (Az egész leánykérés alatt hallgatózott és ágaskodva leselkedett az ablak mögül.) Szökdécselve szór hűvös permetet fára, virágra és az elé szaladó gyerekekre. Aztán elégedetten visszatér a medencébe, onnét nézegeti a királyi játszótársakat.

Meddig játszanak, nem tudni. Csak azt, hogy az üveggolyó a hóvégi nagytakarításkor előkerül. A tartalék szemüveg nem. Később sem. Pedig Jozsó édesapja úgy emlékszik, az asztalfiókba tette.

Osvát Erzsébet

MESEMACKÓ

Néha játék,
néha élő.
Picimackó
nagy mesélő.
Egy erdei kódorgáson,
hűs helyet keresve nyáron
bukkantam rá egy faágon —
szemén, száján mézes álom.

Ébresztgettem mackónyelven:
— Brumma, brumma, ébredj, lelkem!
Elkongatták már a delet.
Málnád, mézed megérkezett.

A kicsi bocs nagyot ásít:
— Brum, brum, brumma, ki kószál itt?
Ki zavarta meg az álmom?
Olyan szép volt, úgy sajnálom.

Hunyorgott két gombszemével,
nagymorcosan nézett széjjel —
és lehuppant — hopp — egyszerre —
egyenest a tenyeremre.

Oly pici volt, elfért rajta.
A tenyerem hintáztatta.
Hazahoztam, itt van nálam.
Barátom lett, játszótársam.

És ha olykor útrakelek,
sosem váltok neki jegyet,
mert őkelme potyautas,
ingyen teszi meg az utat.

Belebújik a zsebembe
és ott kuksol jó melegben.
A sötétség sose bántja,
Mintha bújna barlangjába.

Gyerekekhez viszem gyakran.
Fülembe brummogja halkan:
— Meséld már el azt a mesét,
hogy találtál rám egyszer rég.

Nap kergette a napot.
Teltek-múltak hónapok.
Picimackó nagyot nőtt,
okosabb, mint azelőtt:
dolgos, szorgos és ügyes
és hogy milyen szemfüles!

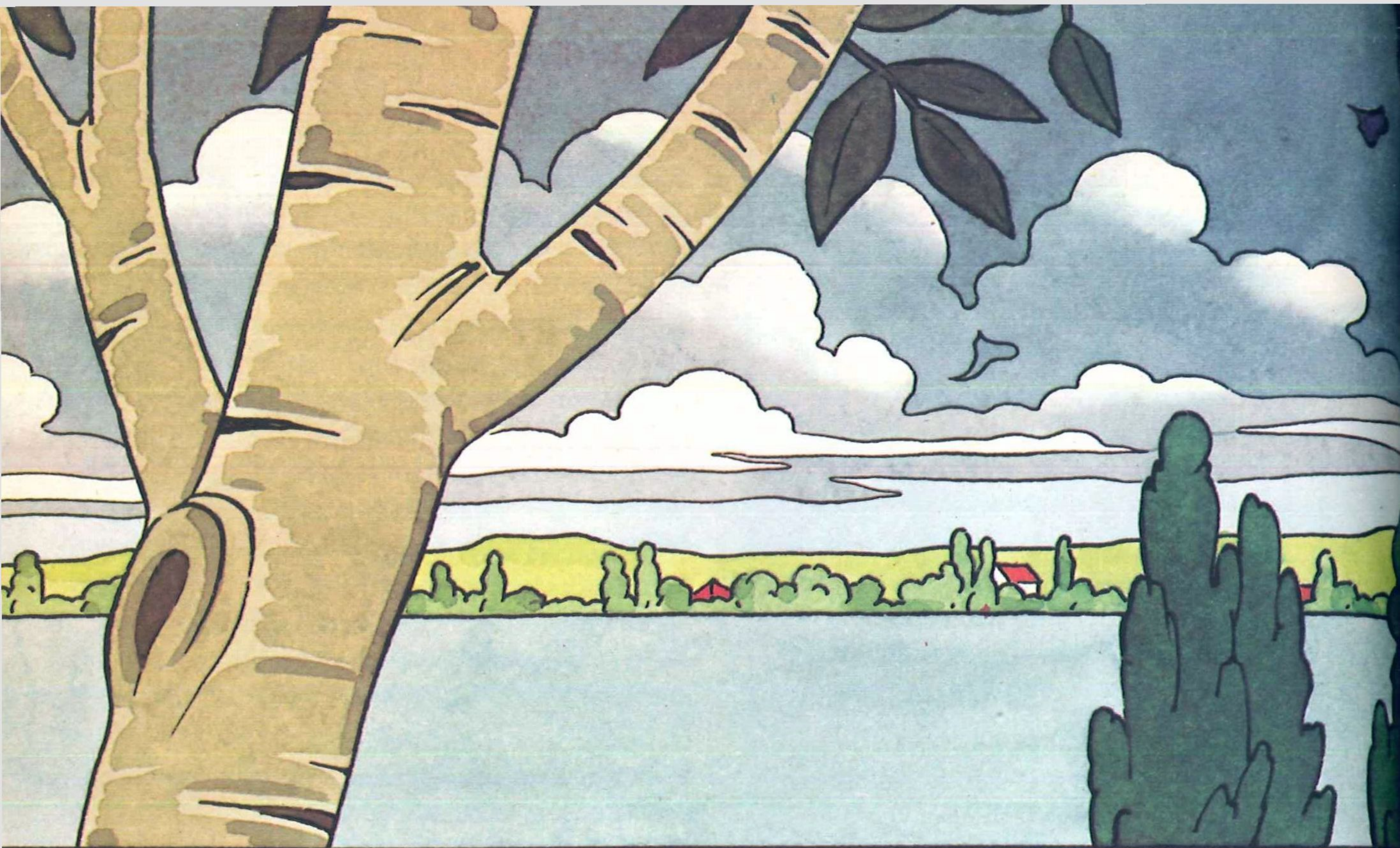
Iskolába egyedül jár,
egykettőre hazatalál.
Barátokat is hoz sokszor
és ilyenkor egyet gondol,
dirmeg-dörmög, kórust szervez,
mackónótát énekelnek.

Kicsimackó székre áll,
két mancsával dirigál:
— Brumma, brumma, brummárom,
bocs alszik a faágon,
száján mézes az álom.

A bocskórus megcsodálja,
összefut a brummogásra,
a ház népe, a fák népe,
udvar népe, utca népe;
kutyák, macskák,
fecskék, rigók,
két kíváncsi
pici-pirók,
vörösbegyek,
csibék, legyek,
lepkék, cinkék
és verebek.

Megtapsolják
a hangversenyt,
kicsimackót,
a karmestert.

s Rozi rajza

Nagy Franciska

ZIVATAR

A révfülöpi móló végén a viharágyú nagyot dörrent, aztán a rakéta is elpukkant és pirosan parázsló csillagokra bomlott a levegőben.

— Viharjelzés! Piros volt! — kiáltotta Zsófi értetlenül. Perzselt a Nap, szellő se rezzent, s a kék égen sehol egy felhő. Negyedórája fürödtek meg a Balatonban. Az Öreghegyre nézett. Az erdő mögül fehér felhőpamacs bújt elő, s pillanatok alatt a hegy fölé tornyosodott.

Az első szélroham végigsöpört a hegyoldalon. Felkavarta a kocsiút porát, sárgászöld levelek ezreit tépte le az út menti fákról, s a villanydrótok közt süvöltözve száguldott a Balaton felé. Az Öreghegy mögül előbújt hófehér, tornyos felhő, mintha összeomlott volna: piszkosszürkén szétterült az égen, s eltakarta a Napot. Rojtos, sötétlila széle láttán Zsófi mamája aggodalmasan mondta:

— Csak nehogy jég legyen belőle!

Nagyot villámlott, aztán megdördült az ég. A hegyről lerohanó szél felborzolta a Balatont, és haragoszöldre változtatta a színét. A viharfelhők már a Balaton felett is elsötétítették az eget, de a túlsó part még napfényben ragyogott; Zsófi ámultan nézte a sötét ég és víz közé szorult napfényes csíkot, a parányi pirostetős házakat, a nyárfák függőleges, zöld vonalkáit, a domboldalakon aranyló árpa- és búzaföldeket, s a boglári határban zöldellő szőlőtáblát, amely fölött csöppnyi szitakötőként egy sárga helikopter röpdösött.

Fényes villám vágott a Balatonba. Hatalmas dördüléssel morajlott végig a víz felett. Amint elült a mennydörgés zaja, furcsa sistergés hallatszott az Öreghegy felől. A zápor eleredt és suhogva verte az erdőt.

Zsófi beszaladt a présházba, hogy melegítőt húzzon. Sötét volt a szobában, villanyt gyújtott. Eszébe jutott, hogy az este itt járt András bácsi és megmondta előre, hogy ma eső lesz: „— Úgy hasogat a lábam, és a kakukk is lenn szól a vízparton... Minden kisül a kertekben, kell az eső nagyon... Meglátják, holnap megjön végre..." András bácsi régen uszálykormányos volt a Balatonon, hordta a sok követ télen-nyáron, s a novemberi jeges viharokat megszenvedték a csontjai, ezért mindig megérezte az időváltozást. „— De honnan tudja a kakukk, hogy eső lesz?" — töprengett Zsófi. Évekkel ezelőtt mondták a falubeliek, hogy figyeljék csak a kakukkot: ha fent szól az erdőben, szép idő lesz, de ha lent a parton, akkor megjön az eső. És valóban, a kakukk sohasem tévedett. A legzordabb idő is megjavult, ha a kakukk felment az erdőbe, és a legszebb idő is elromlott, ha a vízpartra vonult.

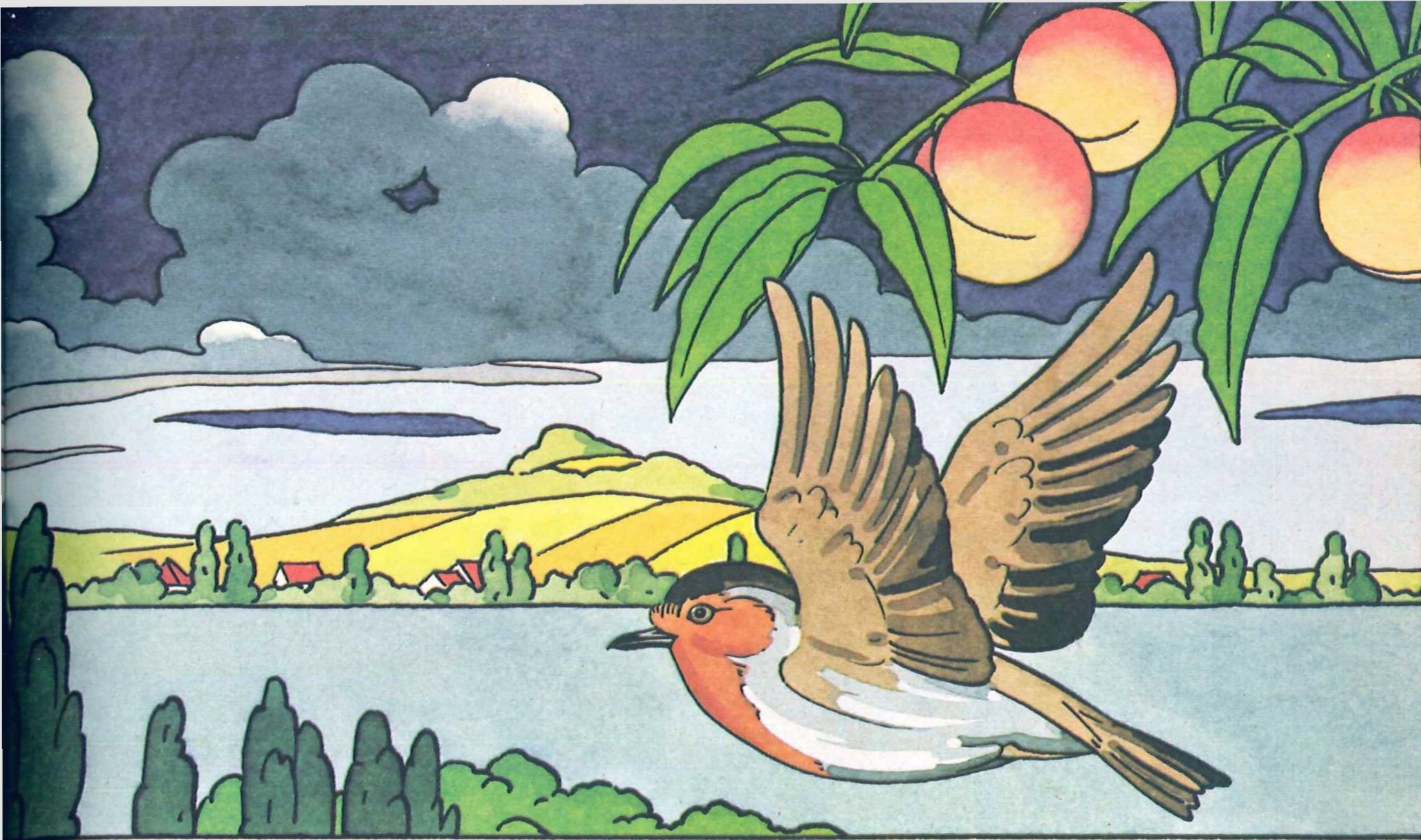
— Biztos a kakukknak is fáj a lába — dünnyögte Zsófi. Felhúzta a melegítőt, és elindult kifelé, amikor a villanykörte vakítóan felfénylett és elpukkadt. A következő pillanatban hatalmas csattanás hallatszott. Az egész ház belerázkódott, akkorát dördült az ég. Zsófi kibotorkált a sötét szobából.

— Mama! Kivágta a villanyt a villám! Biztos nem ég itt sem — mondta és felkattintotta a konyhai kapcsolót. A lámpa felgyulladt, de Zsófinak nem maradt ideje örvendezni, mert ez a villanykörte is kifényesedett és pengő hangon eldurrant. — Épp így csinálta a szobában is! — kiabálta túl Zsófi a következő égdörgést.

Édesanyja gyorsan a villanyórához lépett és kinyomta a biztosítékot.

— Legjobb ilyenkor kikapcsolni az áramot... Itt cikáznak fölöttünk a villámok, és az elektromosság a villanydrótokba szökik. Nem bírják a villanykörték... Tavaly Kati néni hűtőgépét tette tönkre a villámlás — mondta.

Zsófi kiszaladt a teraszra és felkiáltott:

— De furcsa villámok!

A Balaton felett vízszintes villámok cikáztak, ki-be ugráltak a szélszaggatta felhőkből. A mennydörgések egymást érték, alig halkult el az egyik, máris felmorajlott a másik.

A zápor suhogva áztatta a kertet, dörömbölve verte a háztetőt. A teraszra is bevert az eső, a korlát deszkakönyöklőjén is tócsákban állt a víz. Zsófi észrevette, hogy egy szög ütötte régi lyukból ázottan előmászik az apró méhecske, aki hetekkel azelőtt költözött oda. A csuromvizes méhecske arrébb vonszolta magát a deszkán. Szárnyai a potrohához ragadtak, csápjai lekonyultak.

— Ha eláll az eső, majd megszáradsz a napon, aztán visszamehetsz a házadba — mondta Zsófi.

Éles koppanással jégszemek vágódtak a tetőre.

— Odalesz a termés! — szólalt meg Zsófi édesapja, és szomorúan nézte a terasz előtt pattogó, borsónyi jégdarabokat.

A jég öt percig verte a kertet, aztán hirtelen elállt. A szél felszaggatta a felhőket, a zápor csendes esőbe váltott át, s az Öreghegy felett előkéklett az ég egy kis darabkája. Kékcinkék és egy vörösbegy jött elő a bozótosból, s kiültek a kerítésdrótra fürdeni. Felborzolták a tollukat, rázogatták magukat a maradék felhőfoszlányokból szemerkélő esőben. A komor viharfelhők a Balaton túlsó partjára vonultak, s eltakarták Zsófi szeme elől a parányi, piros tetős házakat, a sárgálló gabonaföldeket, a boglári domb felett röpdöső csöppnyi helikoptert.

A Balaton viharos vizén hajók hánykolódtak. Vitorlák nélkül, csupasz árboccal imbolyogtak a tarajos hullámokon. Fehérre festett motoros mentőhajó futott ki Lelléről és sorra járta a hánykolódó vitorlásokat. Az egyik hajó közelében nagy köröket írt le a vízen.

— Arról a hajóról vízbe esett valaki! — mondta Zsófi apja.

Két közelben álló hajó felhúzta az orrvitorláját, s már hárman forgolódtak a bajba jutott vitorlás körül. Zsófiék reménykedve figyelték, megtalálják-e a vízbe esett embert? A motoros hajó egyszer csak megállt, s fedélzetéről a vízbe dobtak valamit.

— A mentőöv volt! Megtalálták! — kiáltotta Zsófi örömmel.

Percek alatt tört ki ez a vihar. Akit vízen ért, nem sokat tehetett. Nem maradt ideje kifutni a nádas mellé.

Halk morajlások hallatszottak a túlsó partról, a távolodó vihar mennydörgésének a hangja. A szél elkergette a maradék felhőket is és kisütött a Nap. Üdezölden ragyogott Zsófiék kertje.

Csizmát húztak és kimentek. Lábuk alatt tocsogott a fű. Végigjárták a gyümölcsfákat, a konyhakertet és megvizsgálták a szőlőt is, milyen kárt okozott a jégverés? A levelek mögé bújt gyümölcsök és szőlőfürtök sértetlenek maradtak. Néhány puhább őszibarack, meg az itt-ott kilyuggatott falevelek viselték csak a jég nyomát.

Zsófi fülelni kezdett, mert furcsa suhogást hallott. A szél elcsendesedett, a zápor is elvonult, mi suhoghat a hegyoldalban? Elindult a hang irányába. Tágra meredt szemmel állt meg a kapuban.

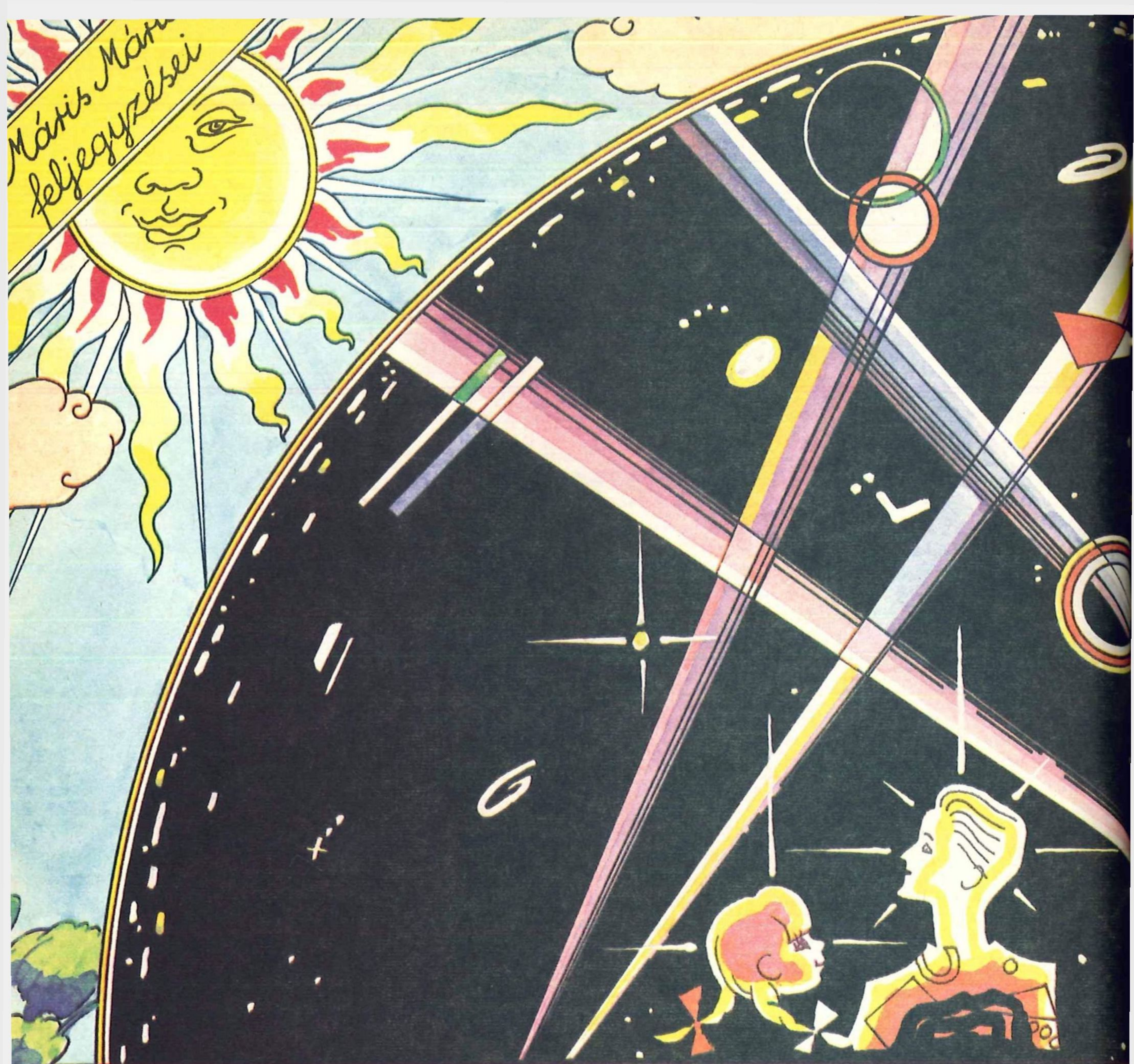
Az Öreghegyen kanyargó úton vörösbarna ár hömpölygött lefelé. A zavaros víz tetején letört ágak, jégverte levelek úsztak. Koccanva, tompán kopogva kisebb-nagyobb köveket görgetett a víz.

A hegyről lezúduló ár jó negyedóráig suhogott Zsófiék kapuja előtt, aztán apadni kezdett. A nagyobb kövek elakadtak az út mélyedéseiben s a hordalékból kis gátak, szigetek keletkeztek körülöttük. A lassan folydogáló víz kanyarogva kerülgette őket és vékony árkokat vájt a hegyről lemosott vörös iszapba.

— Az Öreghegyből megint elvitt egy darabot a zápor — mondta Zsófi apja.

A friss, zöld illatú kert felett káposztalepkék billegtek, a margarétákon ázott szárnyú dongók szárítkoztak, s amikor egy szajkó a diófára szállt, a leveleken hintázó esőcseppek egyenest Zsófi nyakába potyogtak.

Vida Győző rajza

A Nagy Orion meg a Lófej

— Képzeld, Terka, mit hallottam! Tóni bácsi 86-ban hazajön. Itthon lesz megint a világ legaranyosabb nagybácsija. Nem szenzáció?

— Én tudok egy nagyobbat. Indul a Vega-program.

— Az meg mi?

— Ha hiszed, ha nem, 1986-ban megjelenik majd egy üstökös. A neve Halley. Erre a világ összes tudós csillagásza összeszalad, hogy űrszondákkal megvizsgálják. Ez a Vega-program. Mi, magyarok is ott leszünk. Ma tudtam meg a **Planetáriumban.**

— Voltatok a Planetáriumban?! Jó nektek. Én meg már mióta készülök és...

Terka húgomat egykettőre rábeszéltem még egy kiruccanásra. Vasárnap délelőtt együtt metróztunk ki a Népligetbe, a Tudományos Ismeretterjesztő Társulat Budapesti Planetáriumába. Gyűrű alakú, 40 méter átmérőjű körcsarnokban találtuk magunkat, épp szemközt egy űrhajómodellel. Ebben a Körszelet-teremben állandó és változó kiállítást rendeznek, itt a büfé, a ruhatár, néhány irodahelyiség, a kis különterem bejárata, és innét nyílik a gyönyörű kupolaterem ajtaja is. Az az ajtó, amely mögött a tájékozatlan ember szeme előtt valóságos csodák, de mindenkinek izgalmas látnivalók jelennek meg. Mi, sajnos, kívül rekedtünk, mert a 10 órakor kezdődő előadás már a felénél járt. Haladtunk hát kívül, „Gagarin nyomában".

„Az ember elindul a világűrbe, és

Birkás Ákos rajza

feltérképezi a Naprendszert" — olvastuk. Milyen egyszerű mondat! És mennyi tudományos-technikai felfedezés, feladat, kudarc, siker, mire leírhatták. Manapság bárki, akinek kedve szottyan, barangolhat a bolygók világában. Ha nem űrhajón, hát fényképek segítségével. A Jupiter a maga „Óriási légörvény"-ével, a Vörös Folttal olyan, akár egy modern festmény. Hát még a Szaturnusz a szivárványszín, több ezer sávból álló gyűrűjével, vagyis a holdjaival, amelyek neve nem Hold, hanem Mimas és Dione. Vagy a Ganymedes, a Callisto és az Io: eddig létezésükről se hallottunk, most meg mindjárt láttuk is őket. Sőt! Láttunk galaxishalmazt a Herkules csillagképben. Az Androméda-ködöt is lefényképezték, amely szintén galaxis. Megtudtuk, hogy a Nagy Magellán-felhő valójában csillagrendszer, amely a Tejutat kíséri. Igaz, mi se hittük volna, de a Kígyó csillagképben a gázfelhő tényleg világított, láttunk X-ködöt és oldalról is szemügyre vettük a Lófej-ködöt, amely szakasztott olyan, mint az igazi lófej.

Aztán bekukkantottunk a kupolába: belső átmérője 23 méter. Fehér, perforált, 830 m² alumínium lemezből készült. Erre vetítik egy roppant tekintélyes külsejű, bonyolult szerkezet segítségével a csillagos eget csaknem négyszáz néző feje fölé. Az égbolt élő, színes és szépséges. Egyetlen pillanatra sem változatlan. Minden úgy zajlik a vetített égen, akár az igazin, csak sokkal gyorsabban.

— Nekem a Nagy Orion-köd tetszett a legjobban — jelentette ki Terka.

— Az a kis foltocska? Hiszen az nem is volt színes!

— Nem, de abban csillagok születnek.

Nem voltam rest, visszamentem. Tényleg! A tudósok feltételezése szerint „a ritka csillagközi gázból napjainkban is csillagok tömörülnek össze." Tán a felvétel pillanatában is keletkezett egy. A képen nem látni... Csak a ködöt. Hiába, minden születés titokzatos.

Ahol a Balla patak ballag

A két padsor szélre húzva, középen vastag szőnyeg. A feladat: gyertya, gurulóátfordulás. Így fest egy tornaóra vége a mátraballai tagiskola 2—4. osztályában. Nincs tehát tornaterem. Az épületet, szerencsére, gondozott, nagy park veszi körül. Ha nem esik, nem tocsog, mindenki a szabadba siet.

És mi az, hogy 2—4. osztály? Az, bizony, közös tanulás másodikos és negyedikes gyerekeknek, csakúgy, mint az 1—3. az elsősöknek és harmadikosoknak a szomszéd osztályban. Kényszerűség tehát, az „önálló" és „közvetlen" órák folytonos váltakozása. A tanár az óra elején kiadja a feladatot, mondjuk, a negyedikeseknek. Ők aztán hozzáfognak a munka önálló elvégzéséhez. A tanár ezalatt kérdez, magyaráz, mesél, esetleg feleltet másodikosokat, akiknek közvetlen órát tart. Csöngetés után megfordul a rend. A másodikosok önálló és a negyedikesek közvetlen foglalkozása következik.

10+18=25?

A mátraballai alsósok csaknem mind napközisek. Az iskolának saját konyhája, ebédlője van. Az asztalterítők, az ablakokat díszítő függönyök palóc hímzése szüleik, nagyszüleik kezét dicséri. Minden iskolai esemény, kisdobos-megmozdulás ünnep a falunak is. Összesen négy őrs, két raj az iskola kisdoboscsapata. A recski iskolának és úttörőcsapatnak tagja, innen a tagiskola elnevezés. A recski csapatból kerülnek ki a ballai őrsvezetők.

A legutóbbi foglalkozás előtt Biró Lídia nyolcadikos és Sánta Hilda hetedikes őrsvezető összebeszélt:

— Tartsuk meg az „őrsit" együtt!

Így is tettek. Tréfás vetélkedőt rendeztek. A gyerekek eleinte izgultak, aztán jókat nevettek az ilyen feladványokon: ha egy 25 literes vödörbe először 10 majd még 18 liter vizet öntenek, mennyi víz kerül összesen a vödörbe? Azt már meg sem kérdezték, hogy mennyi víz kerül a töltögető cipőjébe. A győztesek három, kettő, illetve egy süteményt nyertek. De nem akármilyet — saját sütésűt.

A ballai gyerekek szívesen dolgoznak. Ezt látják szüleiktől, tanáraiktól. A papír-, textil- és vasgyűjtésből minden esztendő „jó pénzt" hoz: 7-8000 forint kerül a közös pénztárba.

Hegyek-völgyek között

Legkedvesebb időtöltés mégis a kirándulás. Makk Marciék és a Búbosbanka — így hívják a 2—4. osztály két őrsét — nemrég járt Parádsasváron.

Kár, hogy kirándulni csak felnőttekkel lehet. A felnőttek ritkábban érnek rá, mint mi — panaszolták a gyerekek.

A közeli Kőbánya-völgybe azért ki-kiruccannak hétvégeken a ballai családok. A völgy gyönyörű. Forrásvize iható, a szamócatermés is mindig bőséges, sőt mogyoró is akad. Sokan a Görcsvölgybe, a vadászházhoz vagy a Balla-patak völgyébe tartanak. Gombát keresnek.

Ha végleg nem akad felnőtt kísérő, akkor a kisdobosok a múltba kirándulnak: gyűjtik a mátrai népdalokat, régi népi gyermekjátékokat. Hetenként egyszer pedig a művelődési házban találkoznak, a gyermekklubban. Közös játékra, jóízű beszélgetésekre tanáraikkal és egymással ott, a klubban jut igazán idő. Ezért is népszerű évek óta.

Józsa Teréz

A nadrágkoptatók paradicsoma

Zsocinak nem erős oldala a fáramászás. Ha a kiskanász helyett neki kellett volna felkapaszkodni az égigérő fára, bizony kétfogú öreg néne lett volna a királylányból, míg Zsoci felért volna hozzá. Pedig Röjtökmuzsaj a nadrágkoptatás paradicsoma. Amelyik portán már kivágták a gyümölcsfákat, és az uborka indái gyűrűznek helyette a kertben, ott se kell a gyerekeknek messzire menni. Hisz a posta közelében nyárfaliget, a Szí-dombon cseresznyefasor zöldell.

Zsocinak nem erős oldala a fáramászás, de azért nadrágkoptatásban nem marad el a falu többi gyereke mögött. Ha nem is jut fel, azért sűrűn próbálkozik. Bukfenc, a szőrgombolyag kis pulikutya ilyenkor kisgazdija alá áll, nyomkodja őt bőszen fölfelé. De annyit ér az, mint korgó gólyagyomornak egy ebihal. Néha Bukfencen kívül is akad segítsége: Udvarhelyi Juli, Kincses Balázs vagy Madarász Norbi. De még olyan gyerek nem született a faluban, aki Zsocit fel bírta volna nyomni a fára.

Történt egyszer, hogy apu téglát, cserepet, deszkát vásárolt a házjavításhoz. A holmit lerakták a cseresznyefa alá, s lefedték egy műanyag lepedővel. Zsoci szűnös-szüntelen ott tornázott rajta, míg egyszer csak a tetejéről fellendült a cseresznyefa ágára. Micsoda diadallal nézett szét a világban! Aztán egyre feljebb, feljebb kapaszkodott, mintha megirigyelte volna a mókusok dicsőségét.

Mikor betelt a fáramászás örömeivel, óvatosan ereszkedett lefelé. De a lába most nem érte el a biztonságos alsó ágat, megreccsent alatta a kinyúló rész, és veszedelmesen megingott. Zsoci rémülten kapaszkodott az ágba, moccanni se mert. Mit tesz ilyen helyzetben a férfi? Az egész világot hívja segítségül. A férfigyerek csak az édesanyját.

— Anyuuu! — hangzott kétségbeesetten.

Anyu kilépett a házból, s meglepetten látta fiacskáját a fa tetején. Zsoci görcsösen kapaszkodott, meg nem mozdult volna semmi biztatásra. Létra nincs, anyu nem ér fel Zsociig a fára. Most mi legyen?

— Kisfiam! Ereszd el az ágat, s idepottyansz az ölembe, mint az érett cseresznye.

Anyu hármat számolt. Zsoci behunyta a szemét, és eleresztette a faágat. A következő pillanatban anyu karjaiba ölelte, és vitte be a házba.

— Mit cipeled azt a nagy gyereket? — dörmögött az apja.

— Ez most nem gyerek — mondta anyu nevetve —, hanem érett cseresznye.

Átányi László

Döntött a zsüri

Mondások jelentése

Mint tudjátok, januári számunkban pályázatot hirdettünk a lap utolsó oldalán szereplő népi mondásokról. Nagy örömünkre, igen sokan — majdnem kétszázan — küldték el pályamunkájukat a szerkesztőségbe. Örülünk annak is, hogy a pályázók 90%-a helyesen értelmezi a mondásokat. Kitűnik a levelekből, hogy a mondások jelentésének a felderítéséhez sokan segítségül hívták a „Magyar szólások és közmondások" című könyvet. Jól tették, mert belátjuk: egyik-másik mondás pontos jelentését, bizony, nem könnyű kitalálni. És nehogy valaki esetleg tévedésben maradjon, az alábbiakban közöljük a mondások jelentését.

1. **Az óriás csak óriás, ha völgyben áll is, a törpe a hegytetőn is törpe.**
   Jelentése: a nagy ember, bármilyen alacsony helyen áll is, akkor is nagy, a törpe viszont, akármilyen magas posztra kerül is, akkor is kicsi, jelentéktelen marad.
2. **A farkas ha koplal sem cserél a kalmár ebével.**
   Jelentése: többet ér a szabadság, éhezve, nyomorogva is, mint a jómódban töltött rabság.
3. **Aki jól él, királyt se fél.**
   Jelentése: a becsületes embernek senkitől sem kell félnie.
4. **Jobb a bátor igyekezet a félénk erőnél.**
   Jelentése: aki bátran küzd célja eléréséért, ha gyenge is, többre jut, mint az erős, de gyáva, félénk ember.
5. **Fel meri kötni a macskára a harangot.**
   Jelentése: nagyon bátor emberre mondják.

A bíráló bizottság nehéz helyzetben volt, mert legalább tízszer annyi pályamunkát kellett volna díjazni, mint amennyire lehetőség volt. Végül azért megszületett a döntés. A zsüri elsősorban azokat a pályamunkákat jutalmazta, amelyeknek szerzői a mondások jelentését nem a szakkönyvből másolták ki, hanem saját szavaikkal igyekeztek megfogalmazni.

Kiemelt jutalmat kaptak:

A 4. sz. napközis csoport, Simontornya, Vak Bottyán Ált. Isk.; **Zelk Zoltán raj,** Csávoly; **Biró Attila,** Pomáz; **Földesi Richárd,** Doboz.

További jutalmazottak:

Zatykó Gabriella, Komárom; **Néder Szilvia,** Szentgotthárd; **Tapodi Alexandra,** Hódmezővásárhely; **Szabados Katalin,** Rétság; **Kerekes Edit,** Miskolc, 15. sz. isk.; **Nagy Henriett,** Mosonmagyaróvár; **Gajdács Szilvia,** Szeged; **Szabó Emília,** Ajka; **Benedek Éva,** Őrbottyán; **Tordai Zoltán,** Marcali.

DALLOS JENŐ: jenci rovart gyűjt

Dobra verjük

Az első vasárnapon. **Tudjuk, egyetlen kisdobos sem felejti el, hogy június első vasárnapján, a pedagógusnapon tisztelettel és szeretettel köszöntse tanárait. A pedagógusokat, akik nemcsak tanítanak, de szeretettel-szigorral nevelnek is benneteket. S akik olykor több nemzedék szemléletét, érzelmeit határozzák meg. A szerkesztőség köszöntője legyen egy szál virág a ti csokrotokban.**

Három nemzedék napja. Ilyen is van. A Békés megyei kamuti csapatban legalább így hívják azt a napot, amelyen a falu idősebbjei, egy világért sem öregek! és fiataljai együtt csinosítják lakóhelyüket. Méghozzá ingyen, de remek hangulatban.

Rajz-farsang. Tudjuk, hogy a farsang már régen elmúlt, az a kiállítás viszont nemrégiben nyílt meg a békéscsabai múzeumban, amelyen gyerekek mutatkoztak be farsang-mondandójukkal. Több, mint hétszáz rajzból válogatott a zsüri, de érkezett sok festmény, szobrocska, batikolt textilfestés és grafika is. Hiába, szeretjük búcsúztatni a telet.

A romhányi napköziben. A romhányi öregek napköziotthonának segítenek a helybeli kisdobosok és úttörők. Mint írták, részt vesznek a hulladékfonal feldolgozásában, de az öregeknek sokat jelent az is, ha csak beszélgetnek velük. Gyakran megteszik ezt a gyerekek, sőt, együtt énekelnek, ha olyan kedvük támad. Kedves kötelességüknek tekintik ezt, s igen jól érzik közben magukat.

Logi-klub. Ez a bizonyos klub Kecskeméten, az úttörő- és ifjúsági otthonban nyílt meg még december közepén. Gyorsan népszerű lett. A számítógépes klubban tíz darab hazai gyártmányú iskola-komputerrel dolgozhatnak a gyerekek. Megtanulhatják a programozás mesterségét. Vagy tudományát?

Kiváló közösség. Reméljük, egyre több kiváló közösség alakul esztendőről esztendőre az iskolákban, a lakóhelyeken. A Magyar Úttörők Szövetsége is erre gondolt, amikor megalapította a legjobb kisdobos- és úttörőközösségek számára adományozható „Kiváló közösség" kitüntető címet. Kívánjuk, hogy mielőbb gyarapodjék a kitüntetettek száma.

Pörgettyű című mellékletünk elkészítésének leírása. Lapos, kerek doboz alkalmas a játék elkészítésére. Példánk a Mackósajt doboz méreteire készült. Ragasszátok össze a doboz alját a fedelével. Körző segítségével keressétek meg a doboz közepét és lyukasszátok át. Nagyon fontos a dőlés miatt, hogy pontosan a közepére kerüljön a lyuk, amin 8 cm hosszú hurkapálcát kell átdugni. Ennek alsó végét ceruzahegyezővel hegyezzétek ki, rögzítésül pedig kenjétek be ragasztóval. Az „A" számozott, kilyukasztott körlapot ragasszátok a doboz tetejére, a „B" lapot az alsó felére. A két számozott csíkot ragasszátok a doboz köré a 2-es ábra szerint. A doboz oldalán levő számok egyezzenek meg a tetején lévő számokkal. Kész a pörgettyű. Sima felületen pörgessétek meg ügyesen, s amelyik szám felé dőlve megáll a doboz (korong) az nyer. Lehet többféleképpen játszani: pl. előre tippelni egy számot, aki eltalálta, húz egy vonalat, tíz játszma után természetesen az a győztes, akinek több „rovátkája" van. Vagy: öt-öt pörgetés után adjátok össze a doboz megállásakor a dőlési irányban legalsó szám összegét.

Tiri-tarka. Ezt a címet kapta a Kisdobos nyári magazinja, mert a régi ikerszó változatos, gazdag színeket jelent. Magatok is meggyőződtök majd a magazin változatosságáról, színességéről, ha belelapoztok. Szeretitek a fejtörőket? Érdekel benneteket a repülés? Szívesen olvastok izgalmas képtörténeteket? Tudjátok-e, hogyan járt az ifjú menyecske a kotlóval? Érdemes figyelni az újságárusok pavilonjait! Hamarosan megjelenik a Tiri-tarka.

Pátkai István

A nyár levele

Kaptam
egy lapulevelet:
zöld volt rajta az
erezet. Zöld a tinta mivel
írták, a borítéka föld-mintás.
Elolvasni nem volt időm;
sietett a bolond nyár
s meghízott a
zöld betű-
kön ne-
gyed
tu-
cat
V
A
S
B
O
G
Á
R
!

Őrsünkből néhány nem tud   Azaz (PANNI) azt állítja, hogy ő tud, de csak úszásban. Egyik szombaton elmentünk a   -hoz, ahol már sokan -oztak, -t dobálták és -áztak. Egy alatt megtaláltuk (TIBI) bácsit, aki valamikor volt, vagyis tengeri Megkértük, kezdje el úszásra tanítani azt a 4-et. Miránk, többiekre is ráfér 1-2 lecke. odavitt, ahol -ig ér a víz. Azt mondta, mozogjunk úgy, mint a Ütemesen vegyétek a -t! (levegő) Nyár végére úgy tudtok majd úszni, mint a , vagy mint a . Lehet, hogy a jövő tanévben nem -ba, hanem -ba járunk majd?

Írta Gyárfás Endre, rajzolta Koltai Éva

Postafiók 100

Játszótéren, Sipos Éva 3. oszt. tanuló munkája, Kazincbarcika

Olyan szép levelekből szeretnék most részleteket ide írni, melyek azon kívül, hogy igen sikerült fogalmazások, ö t l e t e t is adnak: hogyan töltheti a család, a szülők kisdobos gyerekeikkel együtt a szabad idejüket, s talán a nyári vakációt is! Íme:

»Rajonként indultunk a „verő" alá. A „verő" nagyon szép hely, gyönyörű erdő van ott és hűs, tisztavizű forrás. Ide járnak inni az erdei állatok, őzek és szarvasok. Nagyon jó volt ez a nap! Ettünk, énekeltünk, játszottunk. A munkásőr szülők bemutatót tartottak. Ez nagyon tetszett. Jó lenne gyakran ilyen kirándulás!« (**Cserhalmi András** harmadikos Mátranovák, Ganz lakótelep, Szabadság út 3144.)

„Egyik reggel felszedelőzködtünk és az egész család együttesen elindult — a bányába! A szüleim ugyanis ott dolgoznak. A bányabusz elvitt minket az Aranyosi völgybe, majálisra. Szép, napsütéses idő volt. Úgy örültünk ennek a napnak, hogy hirtelen azt sem tudtuk, mihez fogjunk. Mire az erdőbe értünk, négy bácsi már sütötte a lacipecsenyét. Ezzel fogadtak bennünket. Mikor ezt elfogyasztottuk, kihirdették, hogy kötélhúzás, meg erőverseny lesz, és tombola is. Először Apukámék húzták a kötelet, a patakon keresztül. Hurrá! Apuék voltak az erősebbek, és a többiek az erős rántástól beestek a patakba. Volt ott kacagás! Utána mi, gyerekek következtünk. Mi lányok voltunk az erősebbek — vagy inkább ügyesek? — mert elrántottuk a fiúkat. Ezután a bányabusszal elmentünk Boldogkőváraljára, a várba. Csodálatosan szép volt ez az út is. Amikorra visszaértünk, már kint volt az abaújszántói fúvószenekar. Csak úgy fújták a talpalávalót! Délben gulyáslevest főztek nekünk. Ebéd után következett az erőpróba — Az én apukám 117 kilót nyomott kétszerre a mérlegen, és nyert nekem egy doboz csokit. Anyukám a tombolán nyert kétszer is: egy pisztoly-rágót, és kisautót. Ezen nagyon jót derültünk, mert egyik munkatársa azt mondta, hogy most aztán saját kocsin viheti haza a családját! Sétáltunk, míg a felnőttek énekeltek és táncoltak. A madarak hangja gyönyörű és minden olyan ünnepi volt, hogy nem kívánkoztam haza. De azért, amikor eljött az este jól esett újra otthon lenni." (**Kochina Mónika** Tállya, Ságvári u. 40.)

„Örömmel mondhatom, hogy Tápiószecsőn, ahová ősszel költöztünk, már vannak új barátaim! Anyukám szünetben és hétvégeken meghívta őket. Legutóbb a fajátszón és a szobámban is játszottunk. Az volt eddig a legjobb, amikor ping-ponglabdával és gyufaskatulyával táncoltunk. Sokat nevettünk ezen. Mindnyájunknak ízlett a pici dobostorta meg a szörp. A papírtálcákat magam díszítettem: volt ott cicás, zöldbékás, virágos és kiskacsás. Medvés dalokat is hallgattunk, mert mi vagyunk a Micimackó őrs!" (**Richter Ingrid** Tápiószecső, Vöröshadsereg út 73/A 2251.)

Mivel vége a tanításnak, és jön — mit jön? zakatol, siet! — a nagyvakáció, sok napsütést, jó játékot, vidám olvasmányt és jó barátokat kívánok mindnyájatoknak — magamnak pedig érdekes, vidám, okos, tartalmas, ötletes, szépen megírt leveleket:

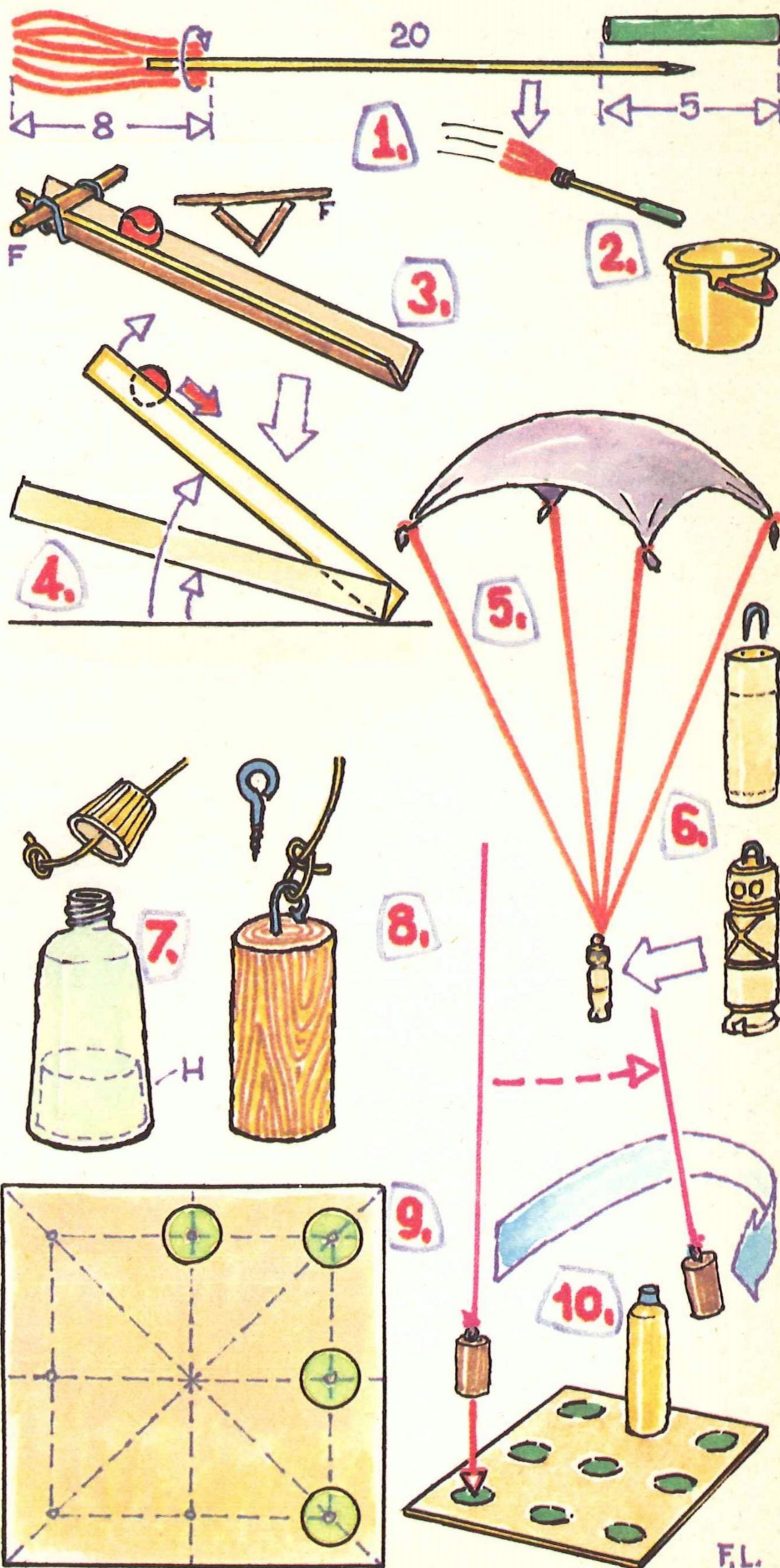
Kisdobos

Ferkai Loránt: Kerti játékok

Készíts kézzel célbadobható „rakétát" 20 cm-es hurkapálcából (1.), amelynek egyik végére kötözz színes pamutbojtot, a másikra puha bélű jázmin- vagy bodzaág darabot szúrj súlyként. Előbb közelebbről, majd mind távolabbról próbálj vele célba találni. — pl. vödörbe (2.). Az nyer, aki tíz dobásból többet talál. Labdát, golyót, célbagurító vályút mutat a 3. ábránk. Két méteres lécből szögezd össze, egyikvégére drótozz fogantyút (F). A földre helyezve gurítsd le rajta a golyót a földbe kapart gödröcske irányába. Ha hegyes szöget zár be a vályú a földdel, a golyó lassan gurul, ha megemeled a fogantyús végét, gyorsabban, tehát távolabbra (4.) gurul. Ketten-hárman játszhatjátok, ha az első nem talál a gödörbe, a második, majd harmadik következik ugyanavval a golyóval. Aki beletalál, újból guríthat bizonyos, vonallal megjelölt távolságból.

Jól eljátszogathatsz erkélyről, mászókáról ledobott zsebkendő-ejtőernyővel (5.). A kendő négy sarkára kötözz félméteres zsinegeket, ezek végére seprőnyéldarabból vágott és faragott vagy ráfestett „ejtőernyőst" (6.) köss. Úgy is játszhatsz, hogy az ejtőernyőst becsomagolod az ejtőernyőbe, és földobod, minél magasabbra. Estében az ejtőernyő kinyílik.

Akár egész nyáron is eljátszhatsz pajtásaiddal egy „zsinóros teke"-játékkal. Gyűjts hozzá kilenc egyforma műanyag tisztítószeres flakont. Ezek lesznek a „kuglibabák". Kell egy zsinegre kötözött „ütőfa", ami lehet homokkal részben töltött flakon (7.), vagy vastagabb ágdarab (8.). A zsineg felső végét kötözd faágra vagy más, kb. 2 méter magasan lévő tárgyra úgy, hogy az ütőfa kisarasznyira legyen a földtől. Készíts most egy táblát (9.), mérete mondjuk 40×40 cm lehet. Egy tetőfedő pala éppen ekkora, de lehet a tábla farostlemezből, hullámkartonból is. Fess, vagy ragassz rá színes papírból 9 kört, a rajzon látható elrendezésben. A táblát úgy fektesd a földre, hogy egyik sarokpontja (10. ábra) pontosan az ütőfa alá kerüljön. A bábokat állítsd a körökre, és az ütőfát úgy lendítsd meg, hogy hátulról megkerülve csapjon a bábok közé. Elölről leütött bábu nem számít! Az ütőt visszalendülése után kapd el, mert csak egyszer üthet. Három dobás után számold meg a ledöntött bábukat. Ha már két ütés után mind ledőlt, a harmadik ütés előtt újra állíthatod mind a kilencet. Sokan úgy játszanak, hogy ha csak a középső bábu marad állva, újra lehet állítani.

Rejtvényfejtők, figyelem!

Ez évi rejtvénypályázatunk május 20-val befejeződött. Akik szeptembertől minden hónapban részt vettek benne, tudják, hogy helyes megfejtéseikre válaszlapot kaptak a Pompom, Vízipók, az Idő urai, illetve a Vuk sorozatból. A képeslapokon lévő bélyegző szövegéből kiderül, hogy melyik hónap megfejtése volt hibátlan. A harmadik képeslap sorozat kiküldése még folyamatban van. Aki mindhárom képeslapunkat már megkapta, ellenőrizze a szövegből, hogy mind a **kilenc** hónap megfejtése hibátlan volt-e, és csak akkor küldje postán vissza címünkre e lapokat. Mivel e lapok a bizonyítékai egész évi sikeres munkátoknak, a lapok beküldőinek könyvutalványt küldünk és természetesen saját képeslapjaikat is postázzuk.

Alant közöljük a helyes megfejtéseket szeptembertől májusig:

Szeptember: Keresztrejtvény: Kezdődik a tanítás. **Lóugrás:** Itt az ősz. **Takarékbélyeg:** Palinak 3,— Ft, Lacinak 9,— Ft, Janinak 14,— Ft. **Ülésrend:** 3. rajz. **Rakosgató:** 4. rajz.

Október: Keresztrejtvény: Sárgulnak a fák levelei. **Hogy hívnak?** Oszkár, Zsuzsanna, Zoltán. **Betűrejtvény:** Október hatodika. **Töltögető:** A 3 dl-es mérőt teletölti, ebből tele a 2 dl-t, a 3 dl-ben marad 1, ezt valamelyik pohárba önti. Visszaönti a 2 dl-t a 7 dl-es üvegbe, majd újra ugyanazt csinálja még négyszer. **Gyufa:** 2. rajz.

November: Keresztrejtvény: Ködös nyirkos az idő. **Gyufarejtvény:** XI—IV = VII. **Gondolkodj:** 22. Az első számhoz egyet, a másodikhoz 2-t, a harmadikhoz 3-at, . . .stb. adunk hozzá. **Összerakó:** Közeledik már a tél.

December: Keresztrejtvény: Télapóvárás. **Gyufarejtvény:** VI—II = IV. **Jégcsapok:** Fenyőfa. **Hóesés:** Az első nap 4 cm vastag hó esett, ez felére olvadt és újra ráesett 4 cm, így 6 cm lett, ami felére olvadva 3 cm. **Egy vonallal:** 1. rajz.

Január: Keresztrejtvény: Ezerkilencszáznyolcvannégy. **Képrejtvény:** Újesztendő. **Összeadás:** 820 + 188 = 1008. **Lóugrás szerint:** Békés újévet. **Összerakó:** 5. rajz.

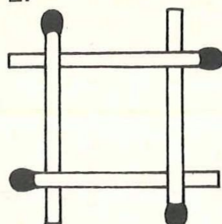
Február: Keresztrejtvény: A medve kijön a barlangjából. **Gondolkodj:** 11—16—22—29 (mindig eggyel többet adunk hozzá az előtte lévőhöz.) **Összeolvasó:** Farsang. **Virág:** Hóvirág. **Rakosgató:** 7. rajz.

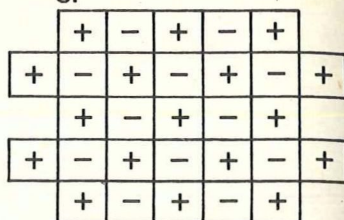
Március: Keresztrejtvény: Illatos ibolyák. **Mókamester:** Ki mint veti ágyát, úgy alussza álmát. **Melyik kettő egyforma?** 1, 4. **Csere-bere:** akkor 12 szilva = 4 · 2 =8 dió, azaz 2 körte = 8 dió, akkor 3 körte = 12 dió, azaz 4 alma = 12 dió és 1 alma = 3 dió. **Gyufarejtvény:** IV—II= II; IV—I = III.

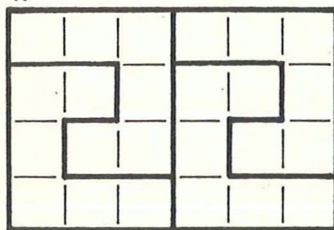
Április: Keresztrejtvény: Áprilisi tréfa. (Megfejtése igen egyszerű, ha az egyetlen 7 betűs szót írjuk be elsőnek. **Ikerszavak:** Törd a fejed. **Népdal magánhangzók nélkül:** Tavaszi szél vizet áraszt. **Lóugrás:** 6. rajz. **Figyelem:** 8. rajz.

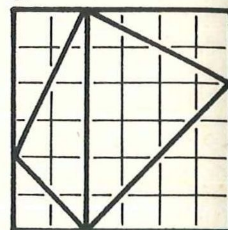
Május: Keresztrejtvény: Jó bizonyítvány. **Betűjáték:** Közeledik már a nyár. **Testvérek:** Peti 12 és fél éves, kishúga féléves. **Tanterem:** 18 kétüléses pad és 33 tanuló. **Játék a homokban:** 9. rajz.

1.

2.

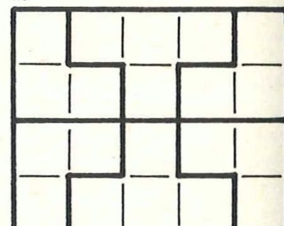
3.

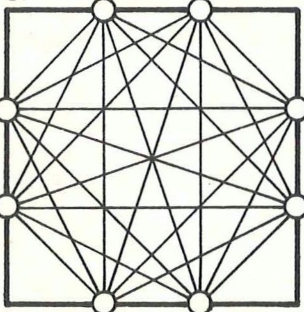
4.

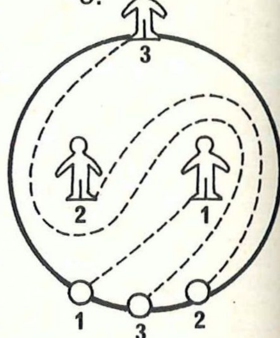
5.

6.

20	3	12	7	16
13	8	17	2	11
4	19	10	15	6
9	14	5	18	1

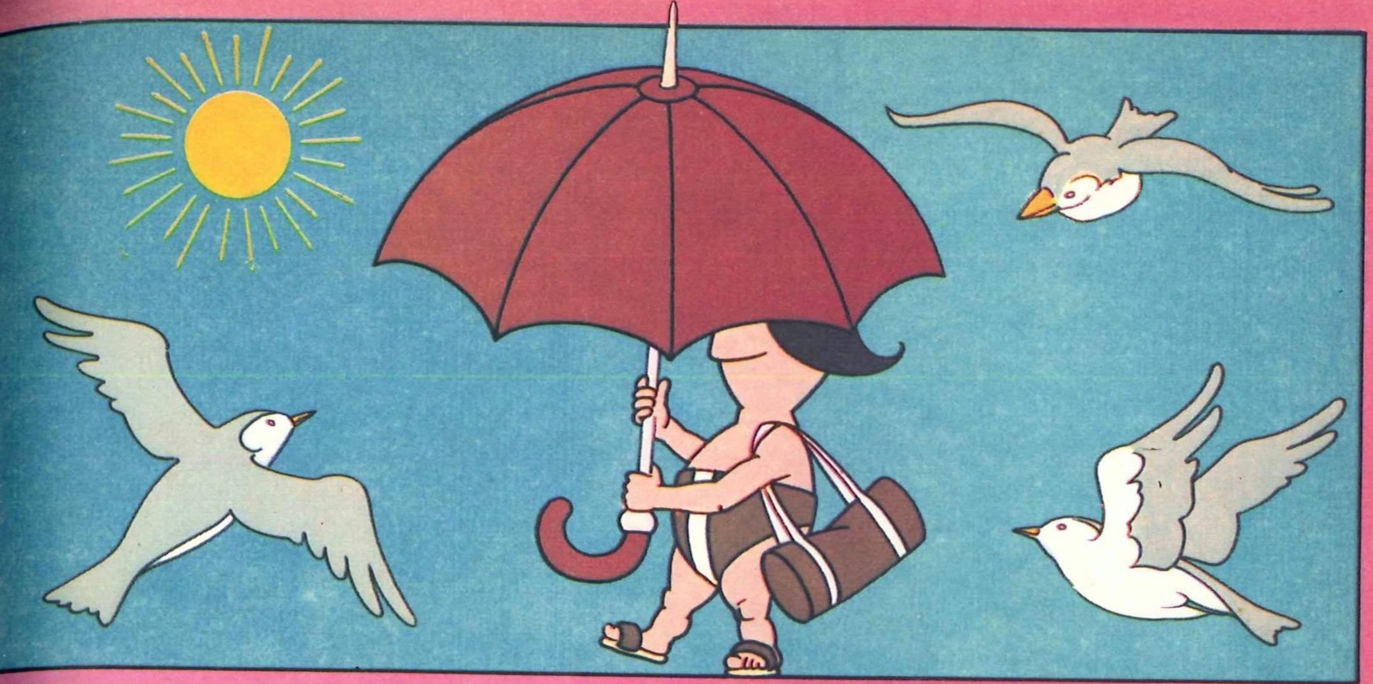
7.

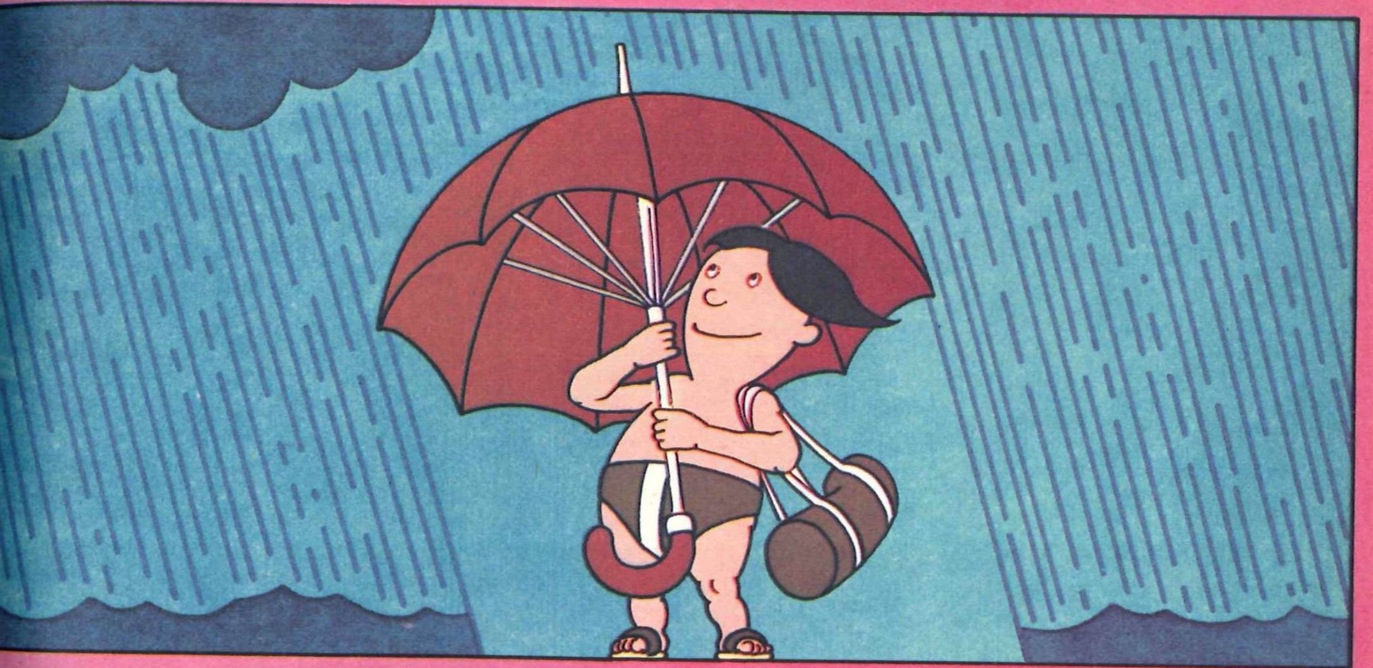
8.

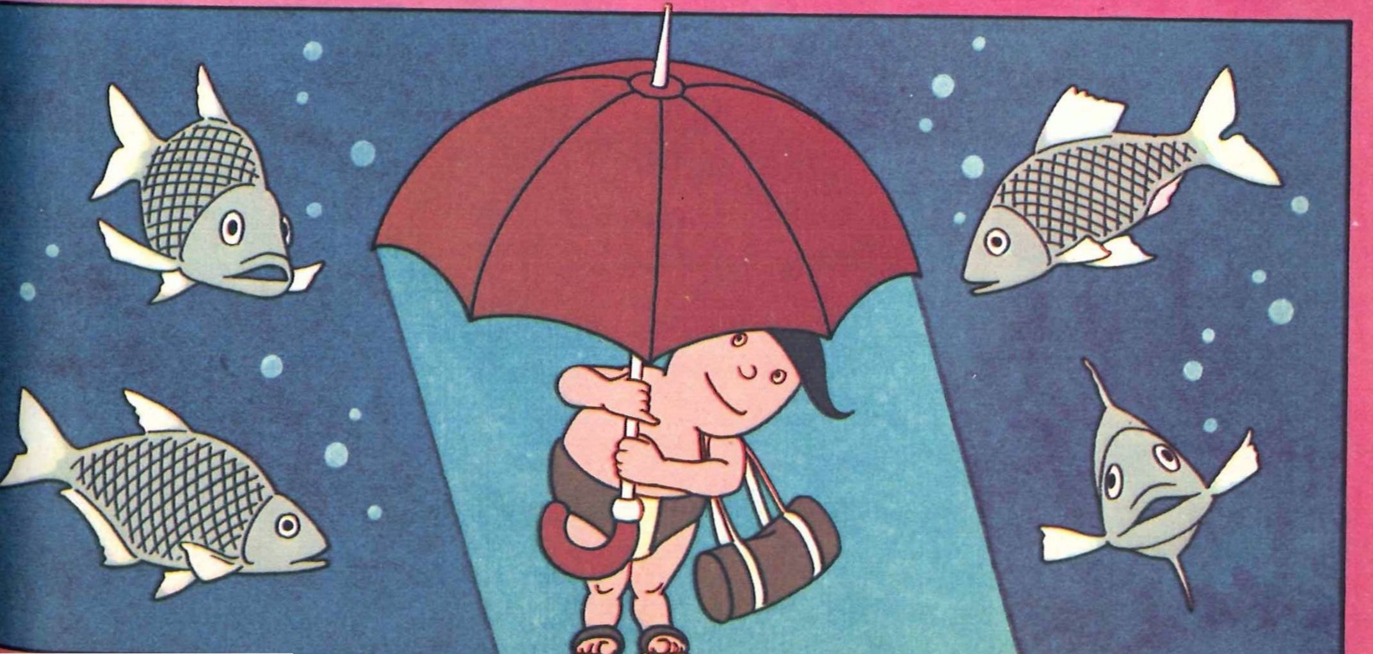
9.

kisdobos

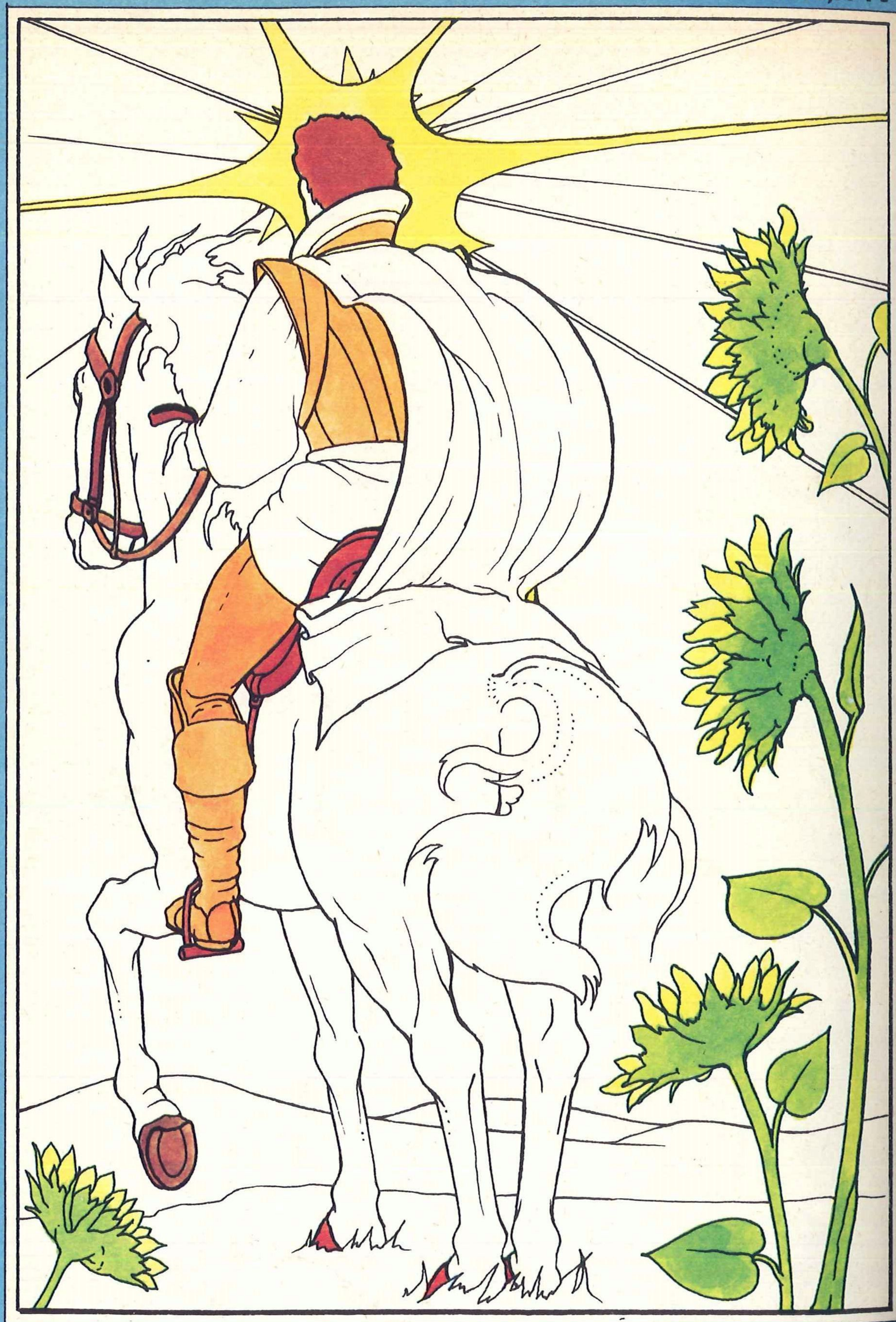
A Magyar Úttörők Szövetségének gyermeklapja XXXIII. évf. 6. sz.
Szerkesztő: Kelemen Sándor
Levélcím: Kisdobos szerkesztősége, Budapest, Postafiók 100. 1502 Telefon: 660-162
Kiadja az Ifjúsági Lap- és Könyvkiadó Vállalat. Felelős kiadó: dr. Petrus György
Kiadóhivatal: Budapest VI., Révay utca 16. 1374 Telefon: 116-660. Terjeszti a Magyar Posta
Előfizethető bármely postahivatalnál, a kézbesítőknél a Posta hírlapüzleteiben
és a Posta Központi Hírlapirodánál (KHI) Budapest V., József nádor tér 1., 1900 közvetlenül
vagy postautalványon, valamint átutalással, a KHI 215-96 162 pénzforgalmi jelzőszámlára.
Megjelenik évenként tíz alkalommal.
Előfizetési díj 1 évre 55,— Ft, I. félévre 33,— Ft, II. félévre 22,— negyedéves előfizetés nincs.
Készült a Kossuth Nyomdában. 84.0336. Felelős vezető: Bede István vezérigazgató
INDEX: 25.442
HU ISSN 0450-3287
Kéziratot nem őrzünk meg és nem küldünk vissza.
A címoldal **Görög Júlia,** a hátsó címoldal **Békés Rozi** munkája

Ára: 5,50 Ft

Napra forog a tányérvirág is.

Népi mondás